

82-3

821.922-312.4

598982

Prezo afr.: 75 hel. (32 Sd). Rabato: 10 ekz. Sm. 2.70.
Adreso por mendoj: Ed. Kühnl, Praha II. Dittrichova ul. 7.

1910.

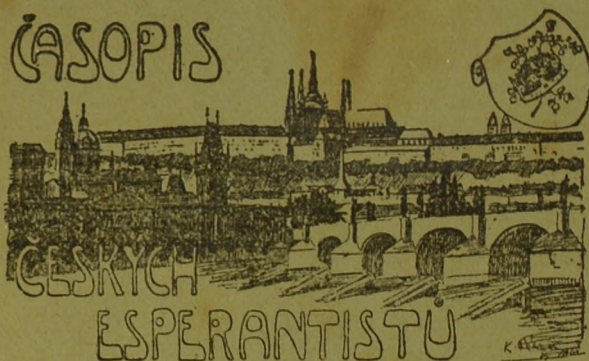
No. 5.

ESPERANTISTA KLUBO
EN KUTNÁ HOŘA
78.

**SHERLOCK HOLMES EN SERVO
DE LA HISPANA TRONO.**

ABONU KAJ REKOMEMDU LA GAZETON:
BOHEMA REVUO ESPERANTISTA

KUN LITERATURA
ALDONO
„LEGOLIBRO DE
BOHEMAJ
ESPERANTISTOJ“

oficiala organo de Centra Asocio Bohema Unio Esperantista,
kiu kunigas 50 societojn.

Tiu ĉi 20-paĝa monata revuo enhavas krom parto oficiala esp. artikolojn beletriajn, informojn pri vastiĝado de Esperanto en Bohemujo kaj fremdlando, bibliografion, esp. informojn pri la bohema nacio, lingvajn respondojn, adresojn de korespondantoj (senpage) kaj tradukon de fama bohema romano „Avineto“ (de Božena Němcová). Jara abonpago: 3 K (Sm 1·50).

ADRESO: Ed. Kühnl, PRAHA II., Dittrichova ul. 7.

ORGANIZO DE BOHEMA ESPERANTISTARO
CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA

fondita en j. 1907 post unuanima interkonsento de ĉiuj tiutempe ekzistintaj societoj, propagandas Esperanton per subtenado de unu-igintaj societoj en ilia laboro, zorgas pri konservado de la lingvo laŭ „Fundamento de Esperanto“, aranĝas paroladojn, ekspoziciojn, kongresojn kaj en konsento kun Dr. L. L. Zamenhof kaj laŭ la regularo havas ĝia Ekzamena komisiono rajton donadi la atestojn pri kapableco.

Informojn pri la fondado de novaj kluboj donas

BOHEMA PROPAGANDA SOCIETO ESPERANTISTA (B. U. E.).

Adreso: Praha II., Vodičkova ul. 38.

Por biblioteko de
Esperantista Klubo en
Kutná Hora

20/8. 1910.

Edkühul

ĈAPITRO I.

Pasiva bilanco de Francisko Lelíček. — Ĉefalotpremio. — Baskervila hundo. — Sokola kongreso. — Okulo kaj bombo. — Alfonso XIII. — Do, en Hispanujon!

Li kalkulis, kalkulis.

Dekfoje li jam transskribis koloneton da ciferoj: loĝejo tiom kaj tiom, tolaĵo..., tagmanĝoj..., vespermanĝoj..., cigaredoj... k. t. p. Li korektadis, rondigadis, reduktadis la sumojn, kelkajn poentojn, kiuj ŝajnis al li superflujaj, strekadis, sed kiam li fine faris sube linion kaj ĉion adiciis, rezultis ĉiam sumo multe pli granda, ol estis skribite supre sur la folieto en la unusola linio: enspezo 80 kronoj.

Jes, ne estas dubo, ke lia bilanco estas pasiva, ho, terure pasiva. Ne estas eble tiel vivi. Cetere, Francisko Lelíček el Brodek apud Přerov en Moravio, nuntempe praktikanto en Brno, vivis per ĉi tiu unua linio „80 kronoj monate“ jam duonjaron, sed tion ebligadis sole la praktikajoj figuritaj sur la dorsa flanko de la folieto, kie staris sub la titolo „ŝuldoj“ en linioj subsekve: tajloro..., botisto..., sinjorino Rézi... k. t. p. kun la respondaj monsumoj. Sube streketo kaj sub ĝi sumo: 380 kronoj.

Justa Dio, tri cent okdek kronojn da ŝuldoj! Tiu ĉi cifero Franciskon frostokuis, kiam ajn li ĝin, se eĉ spirite, ekrigardis. Li, kvardekguldena praktikanto tri cent okdek kronojn da ŝuldoj! Post duonjaro! Post unu jaro ĝi povas fari sepcent dudek, post dek jaroj sep mil ducent, kun procentaĵoj dek milojn! Dek jarojn li certe ne estos praktikanto, sed la elspezoj kreskados pli rapide ol la salajro. Ho ve —

Ĉi tie helpos nenio krom la ĉefa lotpremio. Lia rigardo falis sur la kontraŭan muron de kafejeto, kie kriis kelke da ruĝaj nuloj sur lotafiŝo. Jes, li aĉetos lotbileton. Antaŭ nelonge gajnis en milana loterio malriĉa laboristo milionon da liroj, ĉiumomente alportas la gazetoj raportojn pri feliĉaj lotgajnoj, kial la hazardo ne povus elekti lin, malriĉan praktikanton? Unumane li poste pagus siajn ŝuldojn kaj aldonus kavalire ion por la atendado. Li antaŭpaŝus antaŭ la oficestron, li ektusus kaj dirus: Via moŝto.

mi eksigas, ĝi ne plaĉas al mi ĉe Vi! Malsupre atendus jam aŭtomobilo, bela aŭtomobilo Laurin & Klement. Ĉu Mercedes? Nu, li elektadus, esploradus, veturprovadus kaj la plej bonan li aĉetus. Poste li veturus galope tra la urbo, la konatoj returnen rigardadus kaj haltadus. T-t-t rrr, tef, tef . . .

Li plene profundigis kaj enteksigis en la ĉarmajn revojn pri la ĉefa lotpremio. Ĉiu ilin konas, kiu havadas pasivajn bilancojn. Li estus veninta al kutima finiĝo de similaj meditoj pri subita vario de Fortuno, ke scie mankas la unua kondiĉo por la ĉefa lotgajno, la kvar kronoj por la lotbileto. Sed senatende interrompis lian meditadon nekonata sinjoro, kiu kun facila, eleganta komplimento alsidiĝis al lia tableto.

„. . . bonvolu“, ekmurmuris Lelíček kaj neplezure rastkolektis siajn tristajn paperojn. Ĉe tio ŝajnis al li, ke la nekonata fluge rigardtuŝis la kolonetojn da ciferoj. Propre ĝi estas maldeca, sidiĝi ĝuste al lia tableto! La kafejo estas senhoma kaj da liberaj tabloj sufiĉege.

„Pardonu, ke mi ĝenas,“ komencis la nekonata mezafere. „Mi devas kun vi, sinjoro Lelíček, paroli pri grava afero“.

Praktikanto Lelíček largigis plej unue la pupilojn, levis la palpebrojn, suprenektiris la brovojn kaj poste malfermis la buŝon plenlarĝe. Li ne vidis ja tiun homon dumvive! Nepre li ne vidis. Sole la penetra rigardo, tiu al li ion rememorigis . . .

„Mi efektive ne havas . . .“

„Mi scias, vi ne konas min. Permesu, ke mi prezentu min al vi.“

Ĉe tio la nekonata deprenis per unu manmovo — la lipharojn kaj la barbon.

„Mi estas Sherlock Holmes.“

Pupiloj, palpebroj kaj buŝo de Lelíček malfermiĝis ĝis limo de ebleco kaj en liaj oreloj ekbruis.

Jes, li vidis nun klare, — la okulo — kovriloj de la detektivaj romanoj — Baskervila hundo — Neĝblovitaj postsignoj — Brilianta koliero . . . Li ligniĝis. Pro Dio, oni volas lin eble aresti? Lia ŝuldo, tricent okdek . . . Aŭ io en la ofico? Ne, ĝi estas eraro li certe nenion!

„Tuj mi ĉion klarigos al vi,“ daŭrigis Sherlock Holmes ridetante, kvazaŭ li eĉ ne vidus la miregon de Lelíček kaj alkroĉis refoje per unu manmovo la lipharojn kaj la barbon. „Vi sendube miras, ke mi parolas boheme.“ (Lelíček nur nun tion konsciis.) „Sed detektivo devas esti preta, ellerni en du semajnoj iun ajn lingvon. Kaj mi, kiel vi vidas, parolas jam kiel naskita en Praha. Nur tiu via „ř“ kaŭzas al mi malfacilaĵojn. Sed tio estas aferoj flankaj. Mi serĉas vin, sinjoro Lelíček, jam dum tri monatoj“.

La malsupra makzelo de Lelíček estis jam plene eliĝinta el artikoj kaj antaŭ la okuloj fariĝis al li rondo. Detektivo . . .!

„Vi ĉeestis, sinjoro Lelíček, la lastan sokolan kongreson en Praha, ĉu ne vere, kaj dimanĉon, la 30. de junio posttagmeze je la 4. horo kaj 7 minutoj vi surrampis la budon de sukeraĵisto en la maldekstra angulo de la ekzercejo, por ke vi povu pli bone vidi.“

Nun ĝi venos! Nefre li estis mortiginta per piedpremo iun infanon! Aŭ li estis difektinta la budon de la sukeraĵisto — perdiĝis mono — brilanta orelringo . . . Francisko Lelíček ektemis: Mistera krimo — la suspekto falas sur lin! Jes, nun alparolos lin Sherlock Holmes: Sinjoro, vi mortigis . . .

Sherlock Holmes rigardsekvis la ŝvitguton, kiu aperis sur la frunto de lia „vis-à-vis“ulo kaj malrapide defluadis sur la dorso de la nazo.

„Sinjoro —“

(Al Lelíček kuris frosto trans la dorson).

„— ne timiĝu —“

(Sinjoro Lelíček de ektimo rigidiĝis).

„— mi volas al vi —“

(Al Lelíček ĉesis bati la koro).

„— nur klarigi, —“

(La „mi“ de Lelíček krevis kaj lavangruliĝis en la maldekstran angulon de senfinaĵo).

„— kiel kaj kial —“

(Lelíček havis jam febron).

„— mi vin elserĉis.“

Nun refoje enartikiĝis la malsupra makzelo, kvazaŭ kiam ekkrakas pafilĉano, kaj la korpo de Francisko Lelíček kuntordiĝis sur la seĝo kiel amaseto da malfeliĉo. En lia kapo ĝi svarmis . . .

„Mi vidis ilustraĵojn el kongreso en „Illustration“, en „Illustrated London News“ kaj aliloke. Per mikroskopo mi malkovris inter la spektatoroj vian vizaĝon. Estis malfacile trovi pluan postsignon. Mi konstatis, en kiu tempo estis la bildo ekspozita. La sukeraĵisto nur sciis, ke li kriadmonis iun, kiu grimpis sur lian budon. Tiu rediris: „Mi regrimpos ja!“ Laŭ tio mi, sinjoro Lelíček, rekonis, ke vi estas Moraviano kaj nome Hanako. Ĉiu bohema gento havas ne sole sian dialekton, sed ankaŭ sian manieron de pensado. Loĝanto de Praha estus en ĉi tiu situacio rebatinta: „Ne muelu, mi tenas ja vian budon, por ke ĝi ne falu“, Plzeň'ano absolute ne respondus, civitano el Ostrava estus simple algluinta „unu“ post la orelon de sukeraĵisto. Kiu en tia situacio povis diri „mi regrimpos ja“, do aksiomon mirinde logikan, ne povis esti el alia loko ol el Haná.“

Leliček aŭskultis kvazaŭ en sonĝo. La kafejo kun li turniĝis kaj li klare vidis sole la okulon, jes, tiun okulon de Sherlock Holmes, ĉirkaŭ kiu ĉio dancis en sovaĝa rondo.

La detektivo daŭrigis: „En Haná estas nombro de ĉiuj personoj proksimume kun vi samaĝaj 65.812. Inter tiuj havas la harojn egalkolorajn nur 12.305 kaj el tiuj partoprenis, kiel mi konstatis, la kongreson en Praha nur 413. Tiamaniere malgrandiĝadis la sfero de mia esplorado senĉese, ĝis mi fine konstatis vian nomon kaj vian restadejon. Nun al la afero. Kara sinjoro Leliček . . .“

(Febro — Baskervila hundo — Okulo . . .).

„— . . . mi proponas al vi dudek mil kronojn jare, sen laboro kaj sen peno . . .“

Sinjoro Leliček kvazaŭ ne estus aŭdinta. Sole la buŝon li denove malfermis plenangule kaj el ĝi laŭtiĝis ĝemsopiro de ĉaslaca besto.

„— krom la tagsalajro. Alta tagsalajro. Por unu kilometro ducent kronojn. Tio faras pluajn dudek milojn jare.“

Sinjoro Leliček jam ŝvitis kvazaŭ en seka vaporo en la dua ĉambro. Baskervila hundo, sukeraĵisto, sokola ekzercado kaj cento da aliaj objektoj trapasis lian kapon en terura flugo kaj tumulto.

„Loĝejon, nutraĵon, vestojn, unuvorte ĉion, kion vi nur deziras, vi ricevus aldone.“

Nun vidiĝis al sinjoro Leliček aŭtomobilo plej rapidege veturanta. Sur ĝi sidis hundo (la baskervila) kaj sur la ŝoseo rulis okulo el kovrilo de la detektivaj romanoj. La aŭtomobilo videble volis kuratingi la okulon.

„Poste vi estos asekurita . . .“

La aŭtomobilo surveturis la okulon; tiu krevis kun bruo.

„ . . . je kvindek miloj.“

La hundo formanĝis la aŭtomobilon —

„Tamen, mi ne povas sekretigi al vi . . .“

La okulo formanĝis la hundon, terure ŝveligis kaj suprenleviĝis kiel direktebla balono.

„ . . . ke via okupo ne estus sen danĝero“.

Leliček ekstremis; sur la balono estis skribite: Baskervila hundo . . .

„Ĉeestos eble kelkafoje ankaŭ bomboj kaj la vivo estos riskata.“

Reaperis la aŭtomobilo! Sed sur la ŝoseo rulis bombo. Jes, la hundo volas formanĝi la bombon! Dio, dio, kiel ĝi finiĝos!

„Tial la asekuro.“

Fine ŝajnis, ke Leliček komencas kompreni. Li malfermis la buŝon kaj elpuŝis: „B . . . b . . . baskervila hundo . . .“

Jes, mi scias, kion vi volas diri. Mi klarigos al vi ĉion.“

Sherlock Holmes kliniĝis super la tablon kaj per obtuza voĉo daŭrigis:

„Vi certe scias, ke la posedantoj de multvaloraj juveloj portadas en teatrojn, balojn kaj entute en la publika vivo nur imitaĵojn, por eviti la eblan forŝtelon de la veraj.“

Leliĉek refoje ekstremis. Jes, li estas ludonta detektivon. Li estas trovonta forŝtelitan juvelon. Bone, li sidiĝos en aŭtomobilon, veturos post la balono. Ĉu post la hundo? Jen estas mistera intriko! Ho! La tasko estas, ellogi la hundon el la balono —

Leliĉek elspiris: „Hundo . . .“

„Ankoraŭ pli granda danĝero, ol de ŝtelistoj la juvelojn, minacas kelkajn personojn precipe la potenculojn, de anarhistoj, tiel ke estas nun kutimo, tiuspecajn imitaĵojn ludigi anstataŭ ili homojn al ili tre similajn. — Ektrinku, sinjoro Leliĉek, vi estas iom palvizaga. Tiel. — Nun do al afero. Vi, sinjoro Leliĉek, estas mirinde simila al la hispana reĝo. Lia vera portreto. Reĝo Alfonso XIII. intencas entrepreni tiun ĉi jaron kelke da diplomaciaj vojaĝoj, sed li timas, ke anarhistoj, kiuj jam konspiris pri lia vivo en tago de lia edziĝo, daŭrigos preparadi la danĝerajn insidojn. Al mi estas komisiite zorgi pri lia persona sekureco: mi malhelpis jam kelke da anarhistaj atencoj kaj mi esperas, ke mi sukcesos, malhelpi ankaŭ la ceterajn. Sed ne estas malebligite, ke la anarhistoj foje eĉ min trompsuperos, kaj tial estus pli bone, se la reĝon Alfonso ĉie anstataŭus iu alia. Kaj ĉi tiun personon estas vi reprezentonta.“

La cerbo de Francisko Leliĉek malrapide revenadis en la regulajn relojn. Ho jes, Alfonso! Alfonso! Li memoradis: „— Sinjoro Leliĉek, ĉu vi scias, al kiu vi estas terure simila? Al la hispana reĝo! Nu, ne koleru, mi nur tiel . . .“ — „Sinjoro, Leliĉek, vi similas iun. Jes, mi scias jam, Alfonso — ‘Kie ajn li aperis en la societo, li aŭdis de ĉie: ‘Mia dio, mi devas ja koni vin, atendu, atendu, ho jes, mi jam rememoriĝas, Alfonso, la hispana reĝo . . .‘“

Kion? Li estas ludonta . . .? Jes, li estas ludonta imitaĵon, falsan kolieron — ne, la hispanan reĝon. — Li elsaltis, largiĝis la pupilojn, malfermis la palpebrojn, suprentiris la brovojn kaj la malsupra makzelo elsaltis al li el artikolo.

„Sed, ĝi estas je neeblo, mi ne scias paroli hispane!“

Sherlock Holmes ekridetis.

„Certe, tion vi devus ellerni, kaj ne sole hispane, sed ankaŭ france kaj angle. Sed tio estas aferoj flankaj; la ĉefa estas, se vi konsentas“.

Leliĉek sin pinĉis en la femuron. Ĝi ja estas terura! Ĝi ja

estas propre tre stranga! Ĝi ja — ne, tio estas songo! Ke li estas reprezentanta la hispanan reĝon?

„Mi ne volas vin tro persvadi, ĉar la afero estas iom riska. Sciu, la asekurejoj nepre ne volas plu monarĥojn vivasekuradi, maksimume laŭ la nula klaso. Nu, sed oni povas iam eĉ en la lito rompi la nukon aŭ almenaŭ elartikigi la piedon; krom tio mi ĉiam gardostaros.“

„Mi do estas fariĝonta imitajo“?

„Jes, imitajo de la hispana reĝo. Ĉu vi akceptas sub la cititaj kondiĉoj.“

„Nu, ĝi estos bela — sed, mhm, mi havas ĉi tie, mhm iajn pagdevojn.“

Sherlock Holmes enpoŝigis ridetante la manon kaj metis antaŭ sinjoron Lelĉek paketon da salditaj kalkuloj. Estis ĉi tie la tajloro, la botisto, sinjorino Rézi estis ĉi tie, ĉiuj estis ĉi tie.

„Sume tricent okdek kronoj.“

Sur la vizaĝo de Lelĉek disverŝis la kvititaj kalkuloj feliĉan ekridon.

„Ehm, sed ankoraŭ bagatelaĵo. Nu do, ehm . . .“

„Jes, bone, mi scias. Jen la antaŭsalajro, provizore kvinmil kronoj. Ĉu sufiĉas?“

Lelĉek ne kredis al la okuloj, kaj liaj manoj tremis, kiam li ŝovis la paperojn en la poŝon. Hoj, kiom da mono foje!

„Sed, sinjoro Sherlock Holmes, mi ne scias, kia ĝi estos, ĉu mi scios ludi tiun reĝon? Kio, se mi pretervole malkaŝos min?“

„Tio estos mia zorgo. Ni vin pri ĉio laŭorde instruos. Kiam ni povus ekvojaĝi?“

„Se vi volas, tuj,“ diris sinjoro Lelĉek gaje, „mi estas provizore akceptita kaj mi povas kiam ajn foriri. Sufiĉas sciigo per karto.“

„Ĝi estas bonega! Kaj koncerne la pakajojn?“

Lelĉek ruĝiĝis. Sed tuj li diris bonhumore: „Mi havas sole iom da vestaĵo kaj — la pipon.“

„Bonege,“ diris Sherlock Holmes kaj ekrigardis la horloĝon „Kvar dekkvin. La rapida veturos post tridek du minutoj. Postmorgaŭ dekunu kvindek vespere ni estas en Madrid.“

Kvar kvardeksep forveturadis sinjoro Francisko Lelĉek kun Sherlock Holmes, señor de Los Pajdalos de la Salamanka, monsieur Lafleur kaj mistr Smith (instruistoj de la hispana, franca kaj angla lingvoj) en Hispanujon.

ĈAPITRO II.

Facile kaj rapide. — Hispana etiketo. — Respektindaj seĝoj. — Ĝojigas min. — Ekspozicio. — Hanakaj farunbuloj. — Frenofiziologo. — Brulanta nazo.

— ¡ Buenos días, señor Francisco! ¿ Cómo está usted?

— Gracias, estoy bastante bien.

— Me alegro mucho.

Tiel bele jam sciis Francisko Leliček paroli hispane, ĉar tiu señor Francisco estis neniu alia ol li. Kaj la alia persono en la dialogo estis lia instruisto de la hispana lingvo, señor de los Pajdalos de la Salamanka. Ambaŭ diligente foliumis en lernolibro de Vymazal „Hispane facile kaj rapide“ kaj por laŭdo de la hispana instruisto estu dirite, ke li ellernis laŭ tiu ĉi libreto la boheman preskaŭ pli multe ol sinjoro Leliček la hispanan.

Ĝi estis en Madrid. Tie ĉi en belega izola somerdomo post la urbo, ĉirkaŭita de ĝardeno ankoraŭ pli bela, edukadis sin Leliček por sia nobla rolo. Neniu lin estus rekoninta. Sherlock Holmes almetis al li imponajn nigrajn lipharojn, ĉar en lia vera aspekto devis lin en Hispanujo neniu ekvidi pli frue, antaŭ ol li estis ekdeŝoronta en sia ofico.

Nia señor Francisco estis la tutan tagon okupita. Matene venis don Pedro Miguel, unu el „galanes de la corte“ (reĝa kortegano), al kiu konfidis Sherlock Holmes sian sekreton; tiu enkondukadis sinjoron Leliček en la misterojn de riverencoj kaj moroj de la hispana kortega etiketo, kiu estas el ĉiuj etiketoj la plej etiketeca. Ĉe la unua leciono diris al li sinjoro Leliček, ke li ion jam scias, ke li vizitadis hejme danclecionojn kaj ke li legis ankaŭ la libreton „Galantometo, aŭ kiel kondukti en bonmora societo“ Sed don Pedro Miguel klarigis al li, ke en la societo, en kiu li estonte vivos, oni devas kondukti tute alie, kelkafoje laŭ mala maniero, ol estas skribite en la Galantometo. Tie staras ekzemple, ke estas malpermesite meti la piedojn sur la tablon. Sed la vera kavaliro estas oftafoje devigata esprimi ekstremon de sia senĝeno ĝuste laŭ tiu ĉi maniero. Cetere, kio koncernas la ĉapitron pri la senĝeneco, estis don Pedro Miguel je sia lernanto tre kontenta. Francisko Leliček sciis sidiĝi en la fotelon tiel sendece, kvazaŭ li estus naskita nobelo. Li asertis kvankam, ke ĉe ili en Brodek apud Přerov en Moravio oni sidiĝas tiamaniere sur la benkojn en la gastejo, sed don Pedro Miguel ne volis tion kredi kaj estis konvinkita, ke señor Francisco estas nobeldevena.

Iom da ĝenoj kaŭzis la lecionoj pri marŝado. Leliček devis ellerni metadi la piedpintojn unu kontraŭ la alian (la maldekstran iom pli multe) kaj iom fleksadi la genuojn, por ke estu la kopio de irmaniero de Alfonso XIII. perfekta. Tio tiel okupadis lian

atenton, ke li forgesadis aferon ne malpli gravan, scie elfaldadi la malsupran lipon laŭ ebleco plej multe. Don Pedro Miguel ne sufiĉis lin admonadi:

„Señor Francisco! Lipo! La malsupra lipo!“

Kaj Leliĉek elfaldis la lipon, ĝis ekkrakis al li post la oreloj.

„Tio estas malmulte, ankoraŭ!“

„Limo de ebleco atingita,“ murmuris Leliĉek en animo kaj aldonis hispane: „Lo siento yo.“ (Mi bedaŭras multe.)

Poste venis ankaŭ la instruisto de la hispana lingvo, señor de los Pajdalos de la Salamanka kaj kelkafoje ankaŭ Sherlock Holmes. Kune oni studis la gravajn funkciojn de reganto de la hispana regno.

Venis ekzemple la deputacio de urbo Zaragoza, kiun reprezentis kvar seĝoj. Don Pedro Miguel ludis la senatoron kaj enkondukis ĝin. Li puŝis iom ĉiun seĝon, — tio signifis la komplimenton — kaj en nomo de la unua seĝo li poste alparolis sinjoron Leliĉek laŭ la kortega instrukcio por la deputacioj per la „meza reĝa titolo“:

„Via plej luma Majesto, el Dia graco potencega reĝo de hispanaj provincoj, de ĉiuj kolonioj kaj landoj sur ambaŭ marbordoj cis- kaj trans-, kavaliro de sankta Graalo kaj de verda papago, la plej pia princo jeruzalema! Ni, la plej sindonaj regatoj de ĉiam fidela kaj lojala reĝa urbo, de la ora Zaragoza, metas al piedoj de Via plej luma Majesto la plej humilan esprimon de profunda respekto kaj de la plej respekta adoro de la tuta loĝantaro, kiu ĉiutage leviĝas kun Via lumglora nomo sur la emocie tremantaj lipoj kaj laŭdegas Vian saĝon kaj la justan senpartiecon. Ho, volu . . .“

Sinjoro Leliĉek devis atente aŭskulti. Li staris ĉi tie, la maldekstran manon apogante je spado (li havis uniformon generalan), la dekstran je tablo, kaj rigardis moŝtfavore al la unua seĝo en la okulojn. Kiam ĝi finparolis, li diris je signo de Don Pedro Miguel:

„Zaragoza estas tre bela urbo. Mi ĝojas, ke mi ĝin refoje ekvidos.“

Don Pedro Miguel alpendigis poste al ĉiu seĝo ordenon kaj tiam ilin post nelonga dankesprimo piedfrapis — tio signifis, ke la deputacio kontente foriris.

Da tiaj deputacioj alternis ĉiutage kelke. Venis kamparanoj el Andaluzio. Al tiuj diris Leliĉek:

„Andaluzio estas perlo de ĉiuj provincoj. Kiel prosperas nunjare la virbovoj?“

„Via Majesto,“ respondis poste la seĝo, „danke la pasintjarajn ventojn ni sukcesis ricevi plejparte dunaskitojn.“

„Ĝojigas min“, diris je tio Leliĉek.

Krom akceptado de deputacioj devis Leliček kompreneble ankaŭ ellerni la sintenadon ĉe aliaj okazoj. En la ĉambro estis ekzemple improvizita ekspozicio. Sur la tabloj, kanapoj kaj seĝoj estis dismetitaj la plej diversaj objektoj, kiuj ĵus estis ĉe la mano, ĉar la tasko estis nur elekzerci la diversajn eldirojn devkutimajn por la monarĥoj ĉe la okazo de ekspozicioj. Señor de los Pajdalos de la Salamanka kaj don Pedro Miguei kondukadis sinjoron Leliček de unu objekto al la alia, klarigante ilian signifon kaj ilian gravecon.

„Jen, Via Majesto, mi permesas al mi Vin atentigi pri belega fabrikaĵo de nia enlanda juvelista firmo Dellazoppa & Comp.“ Ĉe tio montris don Pedro Miguel broson sur la kanapo.

„Tre bela“, diris Leliček.

„Kaj jen, Via Majesto, kabineta peco de la hispana optiko, teleskopo destinita por la observejo de Montserrat.“

Sinjoro Leliček ĵetis rigardon en la pinton de pluvombrelo kiun señor de los Pajdalos de la Salamanka tenis en direkto al la fenestro.

„Aĥ, fabela, tre fabela.“

„Kaj jen bildo de nia grandmoŝto, caballero Zuloaga . . .“ Leliček ekrigardis kun ĉarmdolĉa ekrideto la termometron.

„Kaj jen, mi permesas al mi prezenti al Via Majesto la majstron mem.“

Leliček fraptuŝis la ŝultron de la apudstaranta pendhokaro kaj diris:

„Tre bela. Kaj ĉio estas manpentrita, ĉu ne?“

Poste oni prezentadis al Leliček vicon da altranguloj, altaj oficistoj kaj aliaj eminentuloj, reprezentataj refoje per seĝoj. Tiuj entute ludis ĉe la instruado gravan rolon. Ili estis altaj, abunde inkrustitaj kaj staris ĉi tie en kortuŝa humileco kvazaŭ efektivaj, sekretaj konsilantoj. Por ke sinjoro Leliček memorfiksi signifon de diversaj uniformoj, kolĉenoj kaj ordenoj, estis la seĝoj pendornamitaj per ĉi tiuj signoj de digneco.

„Prezidanto de la konsilantaro por prosperado de la minaferoj, caballero López.“

„Minaferoj estas gravegaj. Vi havas certe multe da laboro?“

„Tre multe, Via Majesto.“

„Ĝojigas min.“

„Rector magnificus de la glora universitato en Santiago, doktoro Diego Scattulozza.“

„Kiom da lernantoj vi havas?“

„Okcent dektri, Via Majesto“, respondis don Pedro Miguel anstataŭ la ligna rektoro kaj aldonis: „Ni preskaŭ ne havas plu lokon en la aŭditorioj.“

„Ĝojigas min.“

„Generalo Cotarello.“

Don Pedro Miguel gestmontris post la seĝapogilo cigaron kaj fumadon.

„Ho jes, vi bataladis sur Kubo. Estis tiam tre varme, ĉu ne?“

„Via Majesto, niaj soldatoj batalis kiel leonoj.“

„Jes, la armeo estas fundamento de la regno.“

Tiel ĝi daŭriĝis. Ĉi tiuj ekzercoj ripetigadis ĉiutage kun malgrandaj nuancoj, ĝis sinjoro Leliček bele scipovis ĉion parkere. Cetere ĝi ne estis tiel malfacila, ĉar al la monarĥoj sufiĉas por la publika sinvidigado sume okdek vortoj ĉirkaŭe. Tagmeze sidigadis ĉiuj por manĝi; tio estis ĉiam malgranda imitaĵo de kortegaj festenoj. Tiam lernis sinjoro Leliček manĝi la plej diversajn nutraĵojn, pri kiuj li antaŭe neniam eĉ songis. Severe oni zorgis pri tio, ke li ne ŝovadu la tranĉilon en la buŝon, ke li ne manĝu la saŭcon per kulero k. t. p.; ĉi tiuj ekzercoj lin plej multe ĉagrenis, ĉar ĝi daŭris ĉiam du ĝis tri horojn, ol li satiĝis laŭ bona hanaka kutimo. La manĝoj estis entute tre bongustaj, krom la kelkaj naciaj hispanaj; sed vane penadis Leliček klarigi al kuiristino, kio estas la hanaka bulo kaj la hanaka buĥto; eĉ Sherlock Holmes ne povis tion bone kompreni.

Dum manĝado oni de tempo al tempo prezentis toastojn kaj tiucele alportis señor de los Pajdalos de la Salamanka ĉiam kelke da gazetfragmentoj kun tipaj sentencoj ĉe la reĝaj festenoj.

Posttagmeze sin ekzercis sinjoro Leliček pri rajdado, teniso kaj pafado. Tio lin amuzis plej multe. Li miris, ke li estas tiel bona pafisto, kvankam li antaŭe neniam havis pafilon en la mano, li ja ne sciis, ke la reĝaj celtabuloj estas tiel aranĝitaj, ke la kuglo trafas ĉiam la nigran, oni pafu kien ajn.

Unu tagon — ĝi estis mallonge antaŭ finiĝo de lia ekzercado — malĝojigis iom nian Leliček Sherlock Holmes. Li venigis nekonatan sinjoron, kiun li prezentis kiel kortegan frenofiziologon. Tiu esploris kaj ekzamenis atente la korpon de Leliček, balancante ĉe tio de tempo al tempo la kapon kaj murmuretante ion en la lipharojn. Finfine Leliček sciiĝis, ke lia nazo ne respondas precize al la nobla modelo de reĝo Alfonso kaj ke ia negravaĵo estas korektota. Sherlock Holmes lin certigadis, kvankam, ke oni injektos al li sub la haŭton sole iom da parafino kaj ke ĝi estas plene sendolora. Poste estas necese sole evitadi troan ardecon, sekve ne sidadi ĉe la forno aŭ en la suna brullumo. Alie la parafino fandiĝos kaj eble eĉ elfluos. La operacio estis efektive farita, sed Leliček senĉese timis, ke iun tagon trafos lian nazon ia akcidento. Parafino estas materio tre brulema, kio, se li iam bruligados „spagnoletton“ kaj la parafino flamiĝos! Brulanta nazo, terura ekpenso!

CAPITRO III.

La unua paŝo el Dia graco. — Grandkrucxo de ordeno de la Ora Koko. — La tualetaj malfacilaĵoj. — La subvencata virbovo de la moravia landa komitato. — Sangoplena sceno. — Tornado kaj la superŝuto en la areno. — Duminuta teruro. — Sherlock Holmes fajfas. — La popolo larmas. — Estas al homo malĝoje esti sola.

Fine estis Francisko Lelíček tiom ekzercita, ke oni povis alpaŝi al la unua publika eksperimento. Unu nokton oni loĝigis lin sekrete en unu flanka parto de la reĝa kastelo, por ke li estu uzebla, kiam ajn oni lin bezonos.

La unuan fojon li estis reprezentonta la reĝon ĉe la granda kurludo de toroj. La glora toreadoro Diego Rodriguez solenis la 10-jaran jubileon de sia agado kaj la ĉefurbo prepariĝadis por soleno, kia ĉi tie ne estis jam de longe. La toreadoroj estas nome en Hispanujo pli multe ol ĉe ni tenorkantistoj, footballistoj kaj sekretaj konsilantoj. Multe pli. Glora toreadoro estas la plej populara persono ne sole en la urbo, sed eĉ en la tuta imperio, kaj ĉiu Hispano scias parkere lian tutan biografion. Ministerio, kun kiu la fama toreadoro ne konsentas, falas, volu tion la reĝo aŭ ne. Pro ĉi tiu ilia signifo politika devas mem la reĝo laŭdece tiajn signifulojn respekti kaj demandi antaŭ grava decido pri ilia opinio.

La rolo de Lelíček ne estis unuavide tro malfacila. Li estis aperonta en la amfiteatro en la reĝa loĝio kaj post ĉiu ago de toreadoro favore mansigni. Poste li estis dononta aŭdiencon al señor Diego Rodriguez, laŭdi lin por liaj bravaj agoj kaj alkroĉi sur lian bruston la grandkrucxon de Ora Koko, kiun oni donacas sole al personoj tre eminentaj kaj escepte ankaŭ al fremdaj monarĥoj, kiel speciale altan eminentigon.

Duontagon oni kostumis sinjoron Lelíček kiel fianĉinon en spegula ĉambro en reĝan robon, riĉe orbroditan; oni kombis kaj aranĝis lin, ĝis lin de tio en la dorso doloris. Sherlock Holmes koleris kaj diris, ke ĉi tiu troa zorgemo estas superflua, ke la atento de la regataro estos fiksita al la toreadoro kaj al la toroj, kiel al aĉeraĵoj nekompareble pli interesaj. Sed Don Pedro Miguel kaj señor de los Pajdalos videble atendis, ke ili avancoj je unu digneza klaso, se la eksperimento bone finiĝos.

Kiam estis fine ĉiuj butonoj de diversaj jakoj, laĉoj de skapuliroj kaj bandelieroj, ĉiuj ŝnuroj, bukaj kaj hokoj, ordenoj, ŝaflanoj kaj steloj, mantiloj, rubandoj bantoj kaj ĉio cetera, kio apartenas al la kolorabunda kaj riĉa reĝa robo, butonumitaj, ligitaj, alkroĉitaj, alpendigitaj, zonitaj kaj transmetitaj, ekmemoris subite sinjoro Lelíček, ke li pri io forgesis. Longe li foliadis en sia poŝvortareto, por ke li trovu la konvenan vorton hispanan kaj povu

al señor de los Pajdalos de la Salamanka kaj al don Pedro Miguel klarigi, kial oni devas refoje la butonojn malbutonumi, la laĉojn kaj la ŝnuretojn malligi, la bukojn kaj la hokojn disigi. Li ne trovis la konvenan esprimon, sed ambaŭ korteganoj komprenis el lia maldolĉa vizaĝo kaj el liaj gestoj, pri kio estas la demando. Ili estis tre dolore tuŝitaj, ke ilia diligenta laboro nulĝis kaj promesis al si en animo, ke la venontan fojon antaŭ la vestado ili ĉiam demandos sinjoron Lelíček, ĉu li nenion forgesis.

Fine forveturadis reĝo Alfonso XIII., nia Francisko Lelíček, en la kortega kaleŝo kun brila sekvantaro al la areno. Sherlock Holmes sidis kontraŭe, ŝanĝvestita je oficiro de la persona reĝa gvardio.

La popolo en stratoj vokis al nia heroo entuziasme gloron kaj li ridetante mansignis ĉiuflanken. Sed la animeton li havis malgranda. Senfina kostumado, senĉesa admonado, la lasta korepeticio, timo antaŭ ia akcidento, kiu povus lin malkaŝi, tio ĉio terure afliktis Franciskon Lelíček. Ho, Dio, se oni tion sciis hejme en Brodek apud Přerov en Moravio, kion li ĉi tie praktikas! La gorgo al li mallarĝiĝis kaj ĉiumomente li atendis, ke de ie aŭdiĝos: „Perfido! Tio ne estas la reĝo!“

Ho, kaj ĉiun momenton povis alflugi bombo! Kiam ajn vipkrakis la veturigisto, ekskuiĝis Lelíček kaj angore ekrigardis al Sherlock Holmes. Tiu sidis ĉi tie trankvile kun vizaĝo akre desegnita; malgraŭ tio, ke li eĉ ne movetis la brovon, ŝajnis al Lelíček, ke ĉirkaŭ la buŝo ludas al li rideto. Tio lin iom kontentigis, ĉar al Sherlock Holmes li havis neordinaran konfidon.

En la areno salutis la publiko la eniron de reĝo per brua ĝojvokado. Sherlock Holmes lin alpuŝis al la balustrado de la loĝio; Lelíček korfavore mansignis, kiel lin pri tio instruis don Pedro Miguel. La manoj tremis al li kiel en kinematografo, sed la publiko juĝis laŭ tio nur, ke la reĝo estas en speciale viveca humoro.

Je signo de Sherlock Holmes ĵetis Lelíček la ŝlosilojn de la staloj en la arenon por montri, ke la torludo povas komenciĝi. Torludoj!

Francisko Lelíček havis pri ili nur nekularan ideon. Li sciis, ke la virbovo estas iutempe besto tre malbona. Unufoje ĉe ili en Brodek apud Přerov en Moravio furioziĝis komunuma virbovo. Kun vosto alten al la ĉielo levita kaj kun kapo al la tero klinita, nazospiregante kaj okulrulante ĝi kuregis trans la placo, rekte al la domo de vilaĝestro, kies tegmento estis kovrita per ruĝaj tegoloj. La tuta civito terurite fugis antaŭ la furioza besto. Kaj tio estis nur ordinara virbovo, subvencata de la moravia landa komitato. Kion diri nun pri la mondfamaj toroj, kiuj jam de la patroj heredas la furiozan naturon kaj jam de la unua idago estas edifataj al koleremo.

Ne estas eble al ni pentri detale scenriĉan procedon de la malferma kvadrilo kaj de la ludo mem. La antaŭe nevidita spektaklo tiel okupis sinjoron Lelíček, ke li preskaŭ plene forgesis pri sia nobla rolo. La okulojn li povis rigardforuzi kaj li estis kiel en vizio. Sherlock Holmes, kiu staris post li, flustre klarigadis al li, kio estas picadores, banderilleros, chulos kaj kiaj estas iliaj funkcioj ĉe la ludo. Kiam poste kurenfalas el la pordego grandega virbovo, sovaĝa kaj terura, ne povis sin nia Lelíček plu deteni kaj kliniĝis avide trans la randon de la loĝio. Li estis ankoraŭ pli multe ekscitita ol iam ĉe luktoj de Frištenský. Don Pedro Miguel devis lin ektiri je basko de la reĝa mantilo, por ke li rekonsciigu, ke tio ne decas por lia Majesto. Sed kiel bone jam antaŭe Sherlock Holmes aludis, ĝi eĉ ne estis bezona. Apenaŭ aperis en la areno la toro, forgesis la publiko pri la reĝo plene.

Toreadoro Diego Rodriguez estis vere bravulo mirinde lert-mova kaj movelasta. Jam jam ŝajnis kelkfoje, ke lin la kolere ŝaumspiranta toro pikprenos per la kronoj kaj ĵetos altegen. Tiam streĉmalfermis Lelíček la buŝon kaj la okulojn plenangule — kio tamen neniel malkonvenis, ĉar Alfonso XIII. ĝin faradis ankaŭ — kaj helpis per diversaj movoj de manoj, kruroj kaj per la tuta korpo al señor Rodriguez el embaraso, tute tiel, kiel tion kutimas la entuziasmoj por la footbalo. En unu speciale atentostreĉa momento li premis al Sherlock Holmes la manon tiel, ke al ĉi tiu restis dum unu semajno blua makulo.

Sed don Diego Rodriguez ne cedis. En la lasta momento li ĉiam lerte forfugis al la toro; aŭ li flankensaltis, aŭ faris trans ĝian kapon mirbelan transmetiĝon aŭ fine fugmalaperis sub ĝia ventro. La toro estis ĉiam terure surprizita kaj ĝia vizaĝo trompote longiĝis; sed pli frue ol ĝi rekonsciigis, enigis al ĝi la toreadoro fulmorapide akregan glavon sub la maldekstran skapolon rekte en la koron. Tiam la toro streĉleviĝis, poste peze falis sur la teron, rulmetis sin sur la dorson, ekbaraktis la krurojn kaj ellasis la animon.

Tio senmezure plaĉis al la Hispanoj. Nedirebla, surdiganta uragano da aplaŭdo ĉvastiĝis en la areno post ĉiu tia certa estoko de la toro. Ĉiuj ĝojvokis kaj kriegis: „Bravóóó!“

Lelíček devis stariĝi kaj moŝtfavore mansigni kontraŭ la profunden kliniĝanta toreadoro.

Ĉiutempe oni enlasis en la arenon novan toron kaj tiel pikfaligis ilin don Diego Rodriguez sume dekkvin. La lasta toro estis speciale sovaĝa kaj petolegis kiel de sencoj senigita. Ĝi saltis, kornobatis, spiregis, muĝblekis, fosjetis per la rostro la sablon, svingfrapis per la vosto, kiel per vipo kaj trapeladis ĉiujn artmetiistojn en la areno el angulo en angulon. Sherlock Holmes flustre sciigis al Lelíček, ke al tiu besto oni vide donis paprikon en la

naztruojn, ke ĝi estas de kolerego tiel sensenta. Sed eĉ tiun don Diego Rodriguez ne ektimis kaj pikmortigis ĝin kiel la ceterajn. Vera uragano da ĝojvokoj, kriado, aplaŭdo, bukedoj, monuoj, horloĝoj, ĉapeloj, botoj kaj cigaroj flugis super la areno. La Hispanoj kaj Hispaninoj estis pro la entuziasmo furiozaj kaj ĵetadis ĉion, kion ili povis nur iom malhavi, kiel miresprimon, al la toreadoro sur la kapon. La sinjorinoj estus prefere mem ensaltintaj en la arenon.

Leliĉek entute admiradis la Hispaninojn. Ili estis rekta malo de nia virina sekso, sovaĝanimaj, fajrospiritaĵoj kaj iliaj rigardoj pikadis kiel oĵstroj. En la toreadoron estis ĉiuj, kalkule de la dek-jaraj knabinetoj ĝis la kvindekjaraj matronoj, freneze enamiĝintaj. Parto da ili sin trapuŝis post la ludoj ĝis en la koridoron al tualet-ejo kaj ĉi tie ili sin ĵetis je don Rodriguez, kisadis lin, ĉirkaŭprenadis kaj fortranĉadis liajn butonojn, vestpecojn, bantojn, entute ĉion, kio estis fortranĉebla. Tiun nokton ekdormadis pli ol unu Madridanino kun peco de basko aŭ kun butono de toreadora mantilo sur la lipoj.

En la salono, kie la reĝo estis dononta aŭdiencon al Rodriguez, kaj alkroĉonta grandkrucon de la ordeno de Ora Koko, kunvenis intertempe brila societo de ŝtatuloj, politikistoj, aktoroj kaj aliaj eminentaj personoj. Ĵurnalistoj pintigadis la kraĵojn, preparante raporton. Poste venis don Diego Rodriguez. Li estis penlacigita, senspira kaj de lia vestaĵo pendis ĉifonoj; tamen li staris ĉi tie fiere, kun kapo alten levita, ĉar li sciis, ke li estas post la reĝo la unua persono en la regno.

Sinjoro Leliĉek enpaŝis kun sia sekvantaro kaj en la salono ekregis profunda silento. La toreadoro profunden kliniĝis kaj faris tri paŝojn antaŭen. La malantaŭe starantaj personoj streĉis la kolojn kaj la ĵurnalistoj havis jam tri folietojn plenskribitaj.

Lakeo prezentis al sinjoro Leliĉek ornamoriĉan, atlastegitan kesteton kun la grandkruco.

La reĝo ektusis, malfermis la kesteton, kaj poste la buŝon...

Nenio —

Duonminuto —

Nenio —

Minuto —

Nenio —

Don Pedro Miguel kaj señor de los Pajdalos paliĝadis kaj iliaj genuoj ekstremis.

Sed ne malpli al nia Francisko Leliĉek. Se ni estus en tiu momento sublevintaj la supron de lia kranio kaj enrigardus, mirabunda teatro estus al ni aperinta. En sovaĝa miksaĵo svarmdancis ĉi tie baskervilaj hundoj, toroj, grandkrucoj kaj centoj da aliaj objektoj. Sed hispanan vorton eĉ ne unu vi estus tie trovintaj.

Ĉio, kion li dum tiom da semajnoj lernadis, elfumiĝis per unu fojo el lia kapo. Precipe li ne povis rememoriĝi eĉ pri la unuaj vortoj de sia parolado, kiun li tamen antaŭ momento ankoraŭ flue en la animo recitis.

Du minutoj —

Nenio —

La silento fariĝadis turmenta. Señor de los Pajdalos de la Salamanka kaj don Pedro Miguel tirŝiris al si en angulo la harojn. Nun ĝi krevos! Ke li krome ne komencu en embaraso paroli la sian gepatran!

Sinjoro Leliček tremis per la tuta korpo kaj sur lia frunto kaj post la oreloj eliĝis al li ŝvito. Liaj haroj broseleviĝis kaj nepriskribebla angoro kunpremis lian bruston; forte li eksentis en tiu momento la nostalgion, eksopiris sian kvardekguldenan vivon.

Jes, ke li povu trafali el Madrid al Brodek apud Přerov en Moravio!

Sed ne sencele estis ĉi tie Sherlock Holmes. Tiu sola konservis sian feran trankvilon. Kiam li vidis, ke Leliček efektive nenion el si eligos, li sulkis la frunton. Li sciis, ke la cerbradetoj de Leliček haltas, sed ke ili ekfunkcius, se li povus rememorigi al li iun hispanan vorton.

Rapide decidiĝinte li alpaŝis neatentate al la reĝo kaj blovlaŭte ekfajfis:

„Tariadada tariadada tididida tidididida . . .“

Ĝi estis konata melodio el opero Carmen:

Prenu kuraĝon,
toreador' . . .

Leliček rekonsciiĝis. Fine almenaŭ unu liberiga vorto hispana: toreador!

Li elpuŝis, rapide kaj senkontinue:

„B-b-bravo — t-t-toreador!“

Boheme scie oni tion dirus ankaŭ tiel.

Leliček poste el profunde forspiris kaj alkroĉis al don Diego Rodriguez la grandkrucon sur la bruston. La glora toreadoro atendis, ke la reĝo lin honorigos per pli longa parolado — tamen la reĝo diris sole du vortojn. Sed estis al li klare, ke la reĝo estas tiel senmezure tuŝita per liaj faroj, ke li ne povas paroli. Kaj tial la glora toreadoro eklarmis.

Ankaŭ la ceteraj ĉeestantoj larmis. Don Pedro Miguel kaj señor de los Pajdalos versence ploregis. Al la reĝo gutfluis trans la vizaĝo grandegaj ŝvitlarmoj kaj ĉiuj pensis, ke li ploras. Nu, kaj kiam la reĝo ploras, tiam ne povas resti okulo de la regatoj seka. La sinjorinoj estis en la deka ĉielo kaj pro ĝojego kaj emocio svenis. Tri el ili ne rekonsciiĝis pli frue, ĝis kiam ilin la tore-

adoro kisis post la foriro de la reĝo sur la frunton. Unuvorte ĉi dronis en larmoj. Nur Sherlock Holmes ne larmis.

Kiam ili refoje sidigis en la kortegan kaleŝon, turniĝi Leliček al Sherlock Holmes kaj subite, kvazaŭ fadenkontinue recitis la tutan parolon, kiun li estis dironta al la toreadoro. Nun senatende li rememorigis pri ĝi. Sherlock Holmes ekridetis kaj diris:

„Estas jam malfrue, kara sinjoro Leliček, señor Francisco, aŭ propre Alfonso dektria. Ni estu ankoraŭ kontentaj, ke ĝi tiel feliĉe finiĝis.“

Kaj ĝi efektive finiĝis feliĉe. Ĉiuj madridaj gazetoj eliris la duan tagon kun diktype presitaj ĉefartikoloj. „La reĝo kaj la glora Diego Rodriguez,“ „La reĝo ploremoniita,“ „Bravo toreador!“ k. t. p., tio estis la titoloj. En la artikoloj oni detalvaste priskribis, kiel la reĝo streĉatente sekvis la belegajn ludojn kaj kiel profunde li estis tuŝita, kiel pro larmoj li ne povis el si eligi pli multe, ol du vortojn, la glorajn malnovhispanajn vortojn de reĝo Karolo V.: „Bravo, toreador!“ (En la novhispana lingvo oni scie diras „torero“ kaj ne „toreador“.) Eĉ la republikanaj gazetoj skribis: „Oni devas konfesi, ke Alfonso XIII. havas en la vejnoj la veran hispanan sangon. Li ne povis sin defendi kontraŭ la impreso, per kiu efikis la fama heroo Diego Rodriguez. Komprenoble, ni devas rememorigi, ke la glora toreadoro estas per sia opinio al nia partio la plej proksima.“

La afero havis ankaŭ politikan finscenon. Per tiel granda eminentigo tuŝita, volis toreadoro Diego Rodriguez iel al la reĝo rezervi kaj invitis al si la ministrprezidanton kaj lian tutan kabineton por vespermanĝo. Kaj ĉi tie li afable fraptuŝetis al la ministrprezidanto sur la ŝultron. La kortesoj (t. e. la supra kaj la malsupra deputitaroj) komprenis ĉi tiun volsignon kaj akceptis la ŝtatbilancon glate kaj sen granda debato.

De tiu tempo reprezentadis sinjoro Leliček la reĝon Alfonso XIII. pli ofte. Ĉi kaj tie lin renkontis malfeliĉo, aŭ li erarmiksis la ellernitajn paroladojn, aŭ li elfalis el sia rolo kaj kondukis kiel ordinara mortemulo. Sed ĉiam estis asiste Sherlock Holmes, jen kiel adjutanto ŝanĝvestita, jen kiel lakeo aŭ kortega ĉasisto, alian fojon kiel persona kuracisto. Kiam ajn estis la situacio kritika, solvis ĝin Sherlock Holmes per sia mirakla eltrovemo, animĉeesteco kaj mirakra spirito.

*

Foje preparis Sherlock Holmes al sinjoro Leliček grandan surprizon. Li enpaŝis al li, kondukante je mano belan virinon.

„Mi prezentas al vi, sinjoro Leliček, fraŭlinon Louise Rengel New-York.“

„— — ?“

Leliček riverencis kaj ekmurmuris sian nomon.

„Vi daŭros studi kun ŝi kune.“

Mirigite rigardis Leliček de fraŭlino Louise je Sherlock Holmes.

„Ĉu sinjoro Smith . . .“

„Ne, la fraŭlino ne instruos vin angle anstataŭ sinjoro Smith. Sed same, kiel vi la reĝon Alfonson, tiel ŝi anstataŭados la reĝinon Viktorion. Vi havos do kunulinon.“

Sur la vizaĝo de sinjoro Leliček vastiĝis ĝoja rideto. Estis ja ĉiel enuiga la eterna lernado kun don Pedro Miguel, señor de los Pajdalos de la Salamanka, mister Smith kaj Monsieur Lafleur.

Li prezentis al fraŭlino Louise la manon kaj rigardinte al ŝi en la okulojn, li diris varme:

„Bonvenon — reĝino!“

CAPITRO IV.

Leliček malsanas. — Misteraj songoj. — Sherlock Holmes predikanto. — Surprizo en la parko. — Okazintaĵo kun la kantaridoj. — Perfida parfumo. — Jen bela historio! — La dua okazintaĵo kun la kantaridoj.

Eĉ al okulo malpli sperta, ol estis tiu de Holmes, ne povis resti sekreta, ke kun sinjoro Leliček okazadis strangmiraj aferoj de post la momento, kiam en la reĝa palaco ekloĝis la reprezentantino de la reĝino Viktorio, fraŭlino Louise.

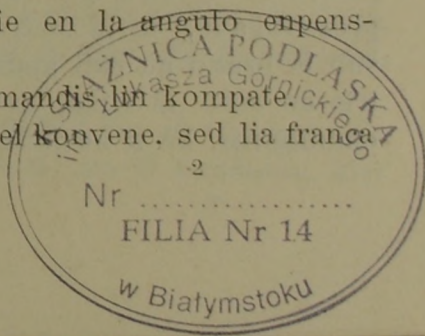
Alfonso XIII. 2. eldono estis senĉese enpensema kaj prefere li sidadis izole en la ĝardeno kaj tiam li peze, terure peze sopirĝemis. La instruistoj havis pro li ĉagrenojn. Li ne atentis, rigardis ĉe gravaj ŝtataj doktrinoj sencelen, respondadis je francaj demandoj hispane, je la anglaj france, sed plejparte boheme. Ĉion li miksadis, kombinadis la ideojn senorde, li deklinaciadis konsekvence anstataŭ milito, de milito, al milito: mi lito, ci lito, li lito; kun la plej senkulpa vizaĝo li diradis das King, la roi, the rey kaj absolute li ne respektis la gramatikajn leĝojn, forgesante, ke la gramatiko estas super ĉiuj reĝoj.

Leliček mem tion cetere sentis, ke li ne estas iel bonstata. Nenio gustis al li, eĉ ne la hanakaj buloj, kiujn la reĝaj kuiristoj jam ellernis kuiri, en la dorso li havis dolorojn kaj videble li malgrasiĝadis.

Ofte atrapis lin fraŭlino Louise ie en la angulo enpenŝiĝintan, malgajan.

„Qu' est-ce que vous avez?“ ŝi demandis lin komplate.

Leliček estus ŝatinta respondi al ŝi iel konvene, sed lia franca

lingvo estis tro diplomatia por interparolo kun la aminda Louise. Li elprenis malĝojigita la poŝvortareton, iom da tempo li foliadis, ĝis li trovis la vorton „malsana“.

„Malade,“ li diris preskaŭ flustre, „je suis malade.“

„Ah, mon pauvre ami, où est donc votre mal?“

Lelíček levis la ŝultrojn, ke li ne scias, kio scie mankas al li. Li vere ne sciis tion kaj nur de speciala okazo ĝi dependas, ke li post tempo tamen trovis la kaŭzon.

Nia Francisko havadis scie tre ofte songojn, neordinare vivajn kaj sovaĝajn. Plej ofte li songis, ke li estas persekutata de trupo da sovaĝaj bovoj. Ĉe tio kontraŭ li kuregis la baskervila hundo, de unu flanko proksimiĝadis aŭtomobilo, de la alia lin persekutis la penetrema okulo de detektivo kaj al ĉio falis sur lin de supre pluvo da bomboj, tiel, ke li ne sciis tra kie fugi. Sed ĉiuj songoj finiĝis per tio, ke li la bovon pikmortigis, la hundon sufokis, la okulon piedpremis, kaj la bomboj disŝiris la aŭtomobilon.

Ĝi cetere estus nenio stranga. Sed jen! Ĉiuj songoj finiĝadis per tio, ke Lelíček entreprenis tiujn farojn nur por tio, ke li povu savi — fraŭlinon Louise. Jes, je fino ŝi aperis ĉiam al li dankante por la savigo. Kaj kiam ŝi dismetadis jam la brakojn por lin ĉirkaŭpreni, ho, ve — Lelíček vekigis. Li estis malseka, kvazaŭ oni estus lin eltirinta el la akvo, tiom li ĉe la lukto varmiĝis kaj ŝvitbanis. Li nur miris ĉiam, ke ĉe la varmego ne fluidiĝis al li la parafino sub la haŭto sur la nazo.

Fraŭlino Louise!

Jes, ĝi estis senduba, Francisko Lelíček enamiĝis en ŝin. Ĝi estis — ni perfidas lian grandan sekreton — lia unua amo, kaj tial ĝi afliktis lin tiel senfortige.

Fraŭlino Louise estis junulino tre bela — vi konas cetere la reĝinon Viktorion. Sed Francisko Lelíček estis konvinkita, ke ŝi estas pli bela ankoraŭ ol la reĝino mem, kvankam ili estis similaj kiel ovo al ovo. En la komunaj lecionoj kaptadis nian heroon speciala emocio. Li estis ankoraŭ pli senatentema ol alian fojon kaj fraŭlino Louise ridis liajn erarojn kaj eraretojn, ĝis larmoj eniĝadis al ŝi en la okulojn. Tiam ŝi estis ankoraŭ pli aminda. Sed Francisko Lelíček turmentiĝadis senĉese pli kaj pli multe, ĉar li sentis, ke li aspektas apud ŝi tre malsaĝa kaj mallerta. Kaj tamen li ĉiam sopiris, ke li povu esti proksime de ŝi, kaj li estis plej feliĉa, kiam li povis ĉe oficiala prezentigado, en la teatro, ĉe la festoj kaj festenoj konduki ŝin sub la brako aŭ sidi apud ŝi. En Madrid kaj en la tuta Hispanujo iris de buŝo al buŝo, ke la reĝo estas ankoraŭ ĉiam senmezure enamiĝinta, ke li ne povas la reĝinon satrigardi.

Fraŭlino Louise faciligadis al Sherlock Holmes multe lian taskon, ĉar ŝi ellernis neordinare rapide la rolon de la reĝino kaj ŝi ludis ĝin vere brile. Kiam ajn ŝi vidis, ke sinjoro Lelíček volas fari ian malsaĝaĵon, ŝi povosciis tion delikate kaj nerimarkate malhelpi.

Sed la reĝo aperas plej ofte sen sia edzino. Li devas prezentadi tronparolojn, vizitadi la lernejojn, monaĥejojn, hospitalojn, kazernojn, partopreni la soldatinspekciojn, manovrojn, donadi aŭdiencojn k. t. p. Kaj sinjoro Lelíček ludis la reĝon ju pli longe des pli malbone. Ĉe la ĝenerala inspekcio de la garnizono, kiam li estis laŭdonta la oficiran korpuson, li nepre prezentis toaston difinitan por la festeno ĉe la japana ambasadoro, en la monaĥinejo de Ursulinoj li alparolis la abatinon per parolado, kiun li estis parolonta en la ŝtata akuŝejo, al glora aktorino, kiun oni prezentis al li, li diris: „Kaj tio ĉio estas manpentrita, ĉu ne vere?“ La konfesprenanto — la hispana reĝo devas ĉiusemajne konfesi — nemalmulte miris, ke la reĝo senĉese babiladas al li pri la baskervila hundo. Kaj kiam Lelíček foje demandis la madridan episkopon, kiom da infanoj li havas, vidis Sherlock Holmes, ke ĝi ne estas plu tiel ebla.

„Sinjoro Lelíček,“ li diris al li kun mieno tre grava, „tiel ĝi ne povas daŭri plu.“

„Kio, mi petas?“

„Vi grave minacas la dignecon de la reĝa majesto. La satiraj gazetoj estas plenaj de pikaj rimarkoj.“

Francisko Lelíček mallevis malĝoje la kapon.

„Sed mi . . .“

„Mi scias, vi estas enamiĝinta.“

„Mi?“ Francisko Lelíček eligis la okulojn kaj forbalanciĝis je kelke da paŝoj. „Kiel vi scias tion?“ li elpuŝis, „sed, ĝi ne estas ja vero!“ Li estis terure pala.

„Ho, jes,“ diris trankvile Sherlock Holmes. „En fraŭlinon Louise.“

Sinjoro Lelíček ruĝiĝis kaj estis ekploronta. Li tion scias! Eble, ke ŝi ankaŭ! Tial ŝi ridas lin tiom —

„Mi forveturos!“ li diris obtuze.

„Kien, mi petas vin?“

„Hejmen, en Brodek . . .“

„Nenien vi veturos, sed vi atentus pri tio, kion mi nun diros al vi.“

Sherlock Holmes klarigadis kaj riproĉadmonadis lin unu tutan horon kaj eĉ larme tuŝis lin. Sed la fino de la Holmesa prediko sinjoron Lelíček terure ĝojigis.

„Se vi ĉion ĉi tion obeeme memorfiksos kaj se vi promesos ke vi estos por estonte prudenta kaj atenta, ke vi kondutos, kiel

decas kaj konvenas je reĝo, mi prizorgos tion, ke via amo estu reciproka.“

En la sekvinta momento pendis Lelíček sur la kolo de Sherlock Holmes, forte lin ĉirkaŭprenis kaj ĝojkriis :

„Kiel, ĉu estus tio ebla . . . ? Kiam . . . ?“

„Malrapide, malrapide,“ sin defendis Sherlock Holmes, „tiel rapide oni ne kuiras tiun supon. Pli frue vi devas montri, ke vi volas pliboniĝi.“

„Sinjoro Holmes,“ elvolbis Lelíček la bruston, „vi vidos ke tian reĝon Hispanoj ankoraŭ ne havis !“

„Kaj por ke mi ne forgesu, ankoraŭ ion tre gravan. Do ni supozu, ke estos paro el vi. Ĉe situacio, en kiu vi vivas, kaj precipe fraŭlino Louise, devas dume kompreneble resti ĉe rilato sole platona. Vi scias, la frizaĵo estas rearanĝebla, la tualetto estas reordigebla, sed ĉion tamen oni ne povas rebonigi. Pli malfrue vi ricevos eble dispenson. Do, kiel mi diras, neniajn troajn intimaĵojn !“

Lelíček ruĝiĝis kiel virgulineto kaj mallevis la okulojn. —

„Sed, sinjoro Holmes . . .“

„Ha, ne faru vin sankta, la viroj estas ĉiuj samaj kaj la virinoj ankaŭ.“

„Kaj mi petas vin, kiel vi aranĝos tion, tio estas — do, sciu — do — ke ŝi —“

„Tio estas jam mia zorgo. Detektivo devas povoscii eĉ la arton de svatisto. Se vi ne reboniĝos, tiam, kompreneble, rezultos nenio el la amindumo.“

Lelíček vere reboniĝis. Li atentis kaj klopodis ĉiuforte. De-flanke li observadis fraŭlinon Louise, kiam scie plenumiĝos la antaŭdiro de Sherlock Holmes. Sed fraŭlino Louise kondukis rilate lin kiel antaŭe.

La neatendema Lelíček de tempo al tempo demande ekrigardis je Sherlock Holmes, sed la glacieca vizaĝo de la glora detektivo diradis nur : „Ĝisatendu . . .“

Tiel iradis Lelíček tra la ĉambroj de la palaco, en la parko kaj tra lia kapo svarmis fabelaj sonĝoj pri granda, bela amado.

Ĝis foje, senantende . . .

*

Lelíček refoje estis en la parko, scie en tiu parto, kiu estis destinita por li kaj fraŭlino Louise. Li lernis la paroladon por la baldaŭa vojaĝo en Anglujon, kie estis okazonta rimarkinda diplomatia kunveno de reĝo Eduardo, imperiestro Vilhelmo kaj Alfonso XIII., nia Lelíček.

Lelíček promenis en flanka ombra aleo kun kajereto en la

mano kaj murmuris ĵus sian „speech“ por la kortega festeno en Tower.

Li estis tiom profundiginta en la studadon, ke li eĉ ne rimarkis, ke li estas en la tute al li nekonata parto de la parko kaj ke subite inter la arbitaĵo eliĝis beltalia virina staturo, ke ŝi piedfingre postsekvas lin, sufokiĝante pro retenata rido.

Subite metiĝis sur la okulojn de Leliĉek de malantaŭe du moletaj manoj. Delikata odoro de orkideoj lin ĉirkaŭblovis kaj li klare aŭdis post si rapidigitan korbatadon kaj susuron de delikatŝtofa vestaĵo.

Al Leliĉek ekstremis la koro kaj nekonita sento de feliĉo lin duone senkonsciigis.

Mmm ?

Jes, li scias, li estas divenonta. Hehe, kia divenado!

Mmm ?

Tiumomente aŭdiĝis en la parko gaja, ĝojsona rido, kvazaŭ milo da arĝentaj sonoriletoj estus eksoniĝinta. Kaj pli frue ol Leliĉek rekonsciigis el la unua surprizo, li eksentis sur la lipoj varman kison.

Aa! . . .

Sherlock Holmes estas taŭgulo! Tiel do li aranĝis la aferon!

Leliĉek estis vortnepova kaj li estus prefere ekplorinta. Sed ne restis al li tempo. Dio scias, de kie ĝi venas, ke eĉ la komencanto spertiĝas tuj je la unua fojo en la arto kisadi. Pasie li ĉirkaŭprenis fraŭlinon Louise, kisadis ŝin varme, sovaĝe, eĉ freneze, ke ŝi seniĝadis de spiro, kredeble ankaŭ de aŭdo kaj de vido. En siaj fortaj brakoj li suprenlevis ŝin al si alten, alprem . . .

Ili sidiĝis, aŭ pli vere flugdelikate sin mallevis senvorte sur la herbotegitan benketon en la roza laŭbo. Vesperiĝis jam kaj la sveniga odoro de jasmeno kaj de noktaj violoj vastiĝis tra malseketa aero. Ĉirkaŭ iliaj kapoj zumis la brilaj hispanaj muŝoj — kantaridoj, kiel simbolo de pasia amo. Kaj la najtingaloj kantis . . .

En la parko estis jam tute duonlume.

Folioj de fajrokoloraj rozoj faladis sur la feliĉon de la enviindaj geamantoj, Francisko Leliĉek kaj fraŭlino Louise.

*

Kun vizaĝo sunluma, saltprenante po ok ŝtupoj, kuris, ne, flugis Francisko Leliĉek en siajn ĉambrojn. En la antaŭĉambro li puŝis kontraŭ Sherlock Holmes kaj kiel de sencoj senigita li kaptis lin, levis lin alten kaj rondodancis kun li sovaĝan kankanon, ĝojkriante, kiel oni ĝojkriadas ĉe ili en Brodek:

„Juĥuu — juĥ!“

„Lasu — ĉe diabloj — kio do estas?“

Leliček kaptis sinjoron Holmes amike ĉirkaŭ la kolo kaj ekkriis:

„Kamarado, hodiaŭ ni iros trinki!“

Sherlock Holmes enrigardis diveneme en la vizaĝon de Leliček kaj poste alflaris al la rando de lia surtuto.

„Orkideoj — tio estas stranga. Kie vi estis, sinjoro Leliček?“

„Tiu kliniĝis al lia orelo flustrante:

„Atentu! Ŝi a - mas min!“

Kaj poste li ekridis brulaŭte.

„Kiu?“

„Nu, kiu! Ne ŝajnigu vin malsaĝa. Bonege vi tion aranĝis!“

Sed Sherlock Holmes nubmiene kapneigis kaj refoje alflaris al rando de la supervesto de Leliček. Nun nia amanto rememor-iĝis je la promeso, ke ĉio estos sole platona . . . Li mallevis la kapon.

„Sinjoro Sherlock Holmes, ne koleru.“ Kaj mallaŭte li aldonis: „Mi pekis —“

„Kiel? Kie?“

„Tie —“

Leliček manmovis aflikte kontraŭ la parko.

„Kie, tie?“

„En la roza laŭbo —“

„Nun?“

Leliček kapjesis.

Sherlock Holmes elprenis la horloĝon. „Tio estas ja neebbla! Antaŭ momento mi parolis kun fraŭlino Louise, ŝi vestiĝas por la teatro.“ Kaj li nubigis. Jes, orkideo, jen parfumo de la reĝino Viktorio . . .

„Malfeliĉulo,“ eksplodis briske la ĉiam tiel trankvila Sherlock Holmes, „tio ne estis Louise!“

„Ne es - tis Louise?“ Leliček eligis la okulojn. „Kiu do -?“

„Reĝino ĝi estis, vi, vi, vivivi — Leliček! Diablo vin tien portis en la rozan laŭbon.“

Leliček falis sensecie sur la kanapon, kun okuloj kaj buŝo plenlarĝe malfermitaj.

„Tial —“

„Silentu!“ Sherlock Holmes bruforte marŝis en la ĉambro. Tio ĉi estas al li okazinta, al li! Skandalo! „Kaj ŝi“, li haltis antaŭ Leliček, „ŝi rekonis nenion?“

Leliček neis per la kapo.

„Jen bela historio! Mi devas rapidi post la reĝino, por ke ŝi ne perfidu sin parole. — La reĝo estas terure ĵaluza kaj li ordonus vin sur la loko pendigi. Vi kompreneble eĉ ne per unu vorto aludos tion antaŭ iu!“

Kaj Sherlock Holmes forrapidis.

Leliček kormalĝoje kuntordiĝis sur la kanapo. Li rememoras la detalaĵojn de sia amaventuro kaj ĉiam pli klare li konsciigis al si, ke ĝi certe ne povis esti fraŭlino Louise. Tiel kuraĝe ŝi ne estus konduktinta. Vere, tio ne estis knabino, tio estis sperta edzino . . .

„Do, ĝi estis eraro,“ li eksopiris. Sed bela ĝi estis,“ li aldonis post momento.

Kaj li filozofiadis en sia simpla racio: Propre mi ne pekis. Ambaŭ estas same belaj, same amindaj, kiel mi povas ilin diferencigi? Por la estonta fojo mi antaŭe demandos: ĉu tio estas vi? Kaj por eviti eraron, mi aldonos: jen ĝi estas mi. Alie ĝi ne estas ebla. Sed bela ĝi estis . . .

El lia meditado lin interrompis fraŭlino Louise — nun ĝi efektive estis ŝi. Ŝi surhavis belegan tualeton.

„Nu, kial vi ne vestas vin por teatro?“

Leliček fikse ŝin ekrigardis, volante trovi ian diferencon inter ŝi kaj la reĝino. Neeble, la simileco estis frapanta.

„Ĉu tio estas vi?“

„Kio?“

„Ĉu tio estas vi?“

„Kompreneble, tio estas mi.“

„Kaj mi, mi estas ankaŭ mi.“

„Nu, tion mi vidas. Nu, ĉu konvenas por mi tiu ĉi kostumo?“

Ĉu mi ne aspektas kiel reĝino?“

„Vere, kiel la reĝino,“ diris Francisko Leliček enpense.

*

La faman detektivon nemalmulte ĉagrenis la amaventuro de Francisko Leliček kun la hispana reĝino kaj ĝi estis por la unua fojo, kiam lin trafis en lia metio iu akcidento. La afero povis havi malagrablajn sekvojn. Unue estis la reĝo ĉiam ankoraŭ ĝis oreloj enamiĝinta en sian junan edzinon kaj certe li ne estus tolerinta, ke partoprenu kun li — Francisko Leliček. Krom tio oni severe atentis en Hispanujo pri tio, ke la deveno de kronprinco estu nedisputebla. Kiel facile povis ĉi tie naskiĝi disputoj pri la vereco de estonta princo kaj pri la tronsekvo sur la hispana trono!

Feliĉe la reĝino konsideris la aventuron en la roza laŭbo kiel humorajon, kiel malgrandan gustopikantan ŝanĝon de sia edzineca idilo kaj ŝi estis neniel malkontenta. La virinoj amas ĉion misteran kaj aventurecan kaj Sherlock Holmes ne malatentis, ke la reĝino forte interesiĝas pri sinjoro Leliček. Nu, virinoj!

Ĝi estis en ŝia propra intereso, ke la reĝo nenion eksciuj kaj

la sangruĝaj rozoj en la laŭbo silentis ankaŭ. Aliaj atestantoj ne estis.

Sed por sin sekuri kontraŭ ebleco de similaj implikoj, finludis Sherlock Holmes rapide sian rolon de svatisto — eĉ en tio li estis majstro.

Unu belan vesperon vidis la rozoj en la laŭbo Franciskon Lelíček ĉe piedoj de fraŭlino Louise kaj aŭdis bohemo-hispano-anglo-francan amkonfesion. Refoje vastiĝadis tra la varmeta aero svenigaodoro de oleandroj kaj de noktaj violoj, la najtingaloj pasie kantis kaj la hispanaj muŝoj zumis ankoraŭ pli deloge ol tiame. Folioj de fajraj rozoj faladis sur la feliĉon de beataj amantoj, de Francisko Lelíček kaj de fraŭlino, nunfoje de vera fraŭlino Louise.

ĈAPITRO V.

Tridek atencoj. — Aventuro kun faruno. — Aventuro kun tridek ĉevalpovoj. — Aventuro kun telegrafio senfadena. — Aventuro kun hanakabulo. — Aventuro kun termito. — Lelíček en Londono.

Por sinjoro Lelíček alvenis tagoj de rigoraj vivspertoj. Galope proksimiĝis la tempo, kiam sinjoro Lelíček estis la unuan fojon aperonta kiel hispana reĝo antaŭ la vizaĝo de Eŭropo, antaŭ la tuta mondo, kiam li estis la unuan fojon parolonta kun siaj kolegoj, kun reĝo Eduardo angla kaj Vilhelmo II., imperiestro germana. Kaj ne sole interparolonta. En Londono estis la monarĥoj traktontaj gravajn diplomaciajn kaj politikajn demandojn; tio kaŭzis al Francisko Lelíček grandajn zorgojn.

Li konfidis siajn timojn al Sherlock Holmes.

„Sed mi estas ja Bohemo, sinjoro Sherlock Holmes, kaj vi ne devas forgesi, ke nia nacio kvankam povoscias diversajn artaĵojn, mi atentigas sole pri la ŝinko de Praha, muziko, footbalo kaj la hanakaj buĥtoj, sed politikon ĝi ne povoscias praktiki. Kiel mi estas do ludonta . . .“

„Neniom zorgu,“ kontentigis lin Sherlock Holmes, „tio ne valoras timon. Mi al vi diros en Londono, kion vi estas faronta.“

La vojaĝo Londonon instruis al sinjoro Lelíček multe da aferoj. Nur nun li komprenis, kiel gravan rolon ludas en ĉio la glora detektivo kaj por kio li, Francisko Lelíček, estas al li dankŝulda. Pli frue ĉiam ŝajnis al li, ke Sherlock Holmes havas ĉe la kortego vakancan. Sed ĝi ne estis tia.

Rolo de Sherlock Holmes ne estis sole zorgi pri la persona sekureco de la reĝo — verdire de ambaŭ reĝoj — sed li devis ĉion aranĝi tiel, ke la publiko kaj la kortego mem eĉ ne iomete sci-

pri la embuskoj, kiujn la anarhistoj senĉese kaj senlace preparadis.

Kaj plej multe da laboro havis Sherlock Holmes per la ekspedicio en Anglujon. Per daŭra malsukceso indignitaj, la anarhistoj decidiĝis, ĉe tiu ĉi vojaĝo nepre mortigi la hispanan reĝon. Sherlock Holmes havis pri tio fidindajn sciigojn de siaj detektivoj kaj agentoj el Parizo, Londono kaj Svisujo. Ne malpli multe ol tridek insidaj atakoj estis preparataj kaj ĉiujn ĉi tiujn estis Sherlock Holmes nerimarkate malebligonta.

„Sinjoro Lelíček, mi bezonos nun de tempo al tempo vian kunlaboron. Ne timiĝu, via rolo konsistos sole el tio, ke vi obeos min en ĉio sen plua hezitado kaj demandoj.“

La glora detektivo havis specialan misteran potencon super Francisko Lelíček, kiu en lia ĉeesto sin sentis tiel sendanĝera, kiel hejme ĉe la patrino. Pro tio li ne tro timis danĝeron lin minacantan.

Fine venis la tago de forveturo.

Refoje estis Madrido vestita per solena robo. La sinceranima popolo decidiĝis, ke ĝi akompanos la reĝon al la stacidomo solenprocesie. Sur la stratoj estis elkonstruitaj tribunoj kaj por unu loko oni pagis eĉ 500 pesetojn. Dum nepriskribebla ovacio kaj entuziasmo de la loĝantaro veturis la kortega kaleŝo kun Alfonso XIII. tra la stratoj. Ĉiuj ĝojkriis kaj ĝojis, ĉar ili atendis de la londona konferenco fortigon de la situacio de ŝtato. Kaj estis eĉ tiaj, kiuj opiniis, ke poste estos la impostoj pli malgrandaj.

Francisko Lelíček enirante en la kaleŝon, okaze ekrigardis la vizaĝon de lakeo, kiu malfermis al li la pordeton. Li ekmiregis — ĝi estis Sherlock Holmes, kiu lin estis ja akompanonta! Sed pli frue ol li rekonsciiĝis, sidis apud li uniforme vestita adjutanto kaj tio estis — refoje Sherlock Holmes.

„Ĉi tion vi devas foje montri al mi, kiel oni ĝin faras! Tiel en unu minuto ŝanĝvestiĝi!“

„Nun ne estas tempo pro paroli pri tio. Atentu, tie de tiu tribunon alflugos en la kaleŝon bombo.“ —

„Kio bo — bom — bo?“

„Estas nur bezone, ke vi ne timiĝu senkaŭze. La bombo ne eksplodos.“

„Sed, se ĝi tamen . . .“

„Neniu sed — nun, atenton!“

Efektive. Sinjoro Lelíček nur vidis, ke io malluma flugaperis en la aero, ke Sherlock Holmes lertmove kaptis le falantan objekton kaj enpoŝigis ĝin. Pretervole li alpremiĝis en angulon.

„Sed, se ĝi nun . . .“

„Ĝi ne eksplodos, ne timu. Interne estas nur faruno.“

„Do faruno — ne dinamito?“

„Nu jes. Anstataŭ arestigi la anarĥistojn antaŭ la faro kaj tiel kaŭzi, ke la ceteraj aranĝu novan mortinsidon, mi interŝanĝis al ili sekrete la dinamiton per faruno kaj tiu, kiel konate, ne eksplodas.“

„Tio estas vero, la faruno ne eksplodas,“ ridis sinjoro Leliček, „sed kiel . . .“

„Atendu, nun ne estas tempo. Tio estis la unua okazo. Dudek naŭ ni havas ankoraŭ antaŭ ni. Atentu, post momento vi vidos aŭtomobilon veturantan kontraŭ nin. En tiu sidas anarĥistoj kaj volas pafi je vi.“

„Je mi? Nu, sed pro dio, kiel vi volas tion malebligi?“ demandis angore sinjoro Leliček. Pli frue, ol li findiris, aperis efektive en malproksimo aŭtomobilo, kiu rapide proksimiĝadis. Sinjoro Leliček kuntiriĝis refoje en la angulon kaj volis komenci dentklaki.

„Ho, rigardu nur, ĝi estos interesa. Post la aŭtomobilo vi vidas alian. En tiu sidas miaj kunuloj.“

Ĉu vidis bone sinjoro Leliček? Aŭtomobilo, kiu antaŭ momento proksimiĝadis, komencis subite veturi returnen kaj scie dorsantaŭen.

„Kio ĝi estas?“

„Nu, miaj kunuloj alkroĉis simple sian aŭtomobilon de malantaŭe al la aŭtomobilo de la anarĥistoj kaj ĉar ili havas maŝinojn je tridek ĉevalpovoj pli potencaj, ili trenas nun la sinjorojn dinamitulajn dorsantaŭe rekte al la polica komisarejo.“

„Nu io simila,“ ridis refoje sinjoro Leliček, „kia surprizo por ili.“

„Neniel ridu, ni havas ankoraŭ dudek ok okazontaĵojn antaŭ ni.“

Ili estis en stacidomo. Ĉie tie staris spaliroj da soldatoj, veteranoj kaj estingistoj, la urbestro alparolis kortuŝe sinjoron Leliček kaj malgranda solenknabino prezentis al li belegan bukedon.

Neniu eĉ rimarkis, ke la adjutanto — Sherlock Holmes — lerte kaj fulmorapide elŝiris el la bukedo grandan, flavan rozon kaj ke li kaŝis ĝin sub la mantelo.

Kiam ili sidis en la vagonaro, diris Sherlock Holmes:

„Ankoraŭ dudek sep.“

„Kiel? Antaŭ momento estis ja ankoraŭ dudek ok . . .?“

„Jen vidu,“ kaj Sherlock Holmes disigis la florojn de la bukedo, kiun la solenknabino prezentis al Alfonso XIII. Malsupre inter la folioj ekvidis Leliček tutstrangan objekton.

„Kio ĝi estas?“

„Genia ideo. Ĝi estas malgranda aparato por senfadena telegrafio, kies celo estis eksplodigi la dinamitan kartuŝon kaŝitan ĉi tie en la bukedtenilo.“

„Di-di-na . . . ? Pro dio ne tenu ĝin tiel malatente.“

Kaj Lelíček en tiu momento ĵetis la bruligitan cigaredon tra la fenestro.

„Neniom timu, la ĉefa parto de ĉi tiu diabla aparato estis kaŝita ĉi tie en tiu ĉi rozo, kiun mi ĝustatempe forigis. La anarĥistoj nin observis per teleskopoj de turo de sankta Jakobo kaj ekfunkciigis siajn aparatojn por senfadena telegrafio precize en tiu tempo, kiam vi prenis de la solenknabineto la budekon en la manon. Ĉi tie tiu aparato estis sekve sen fadeno funkciigota de malproksime por eksplodigi la kartuŝon. Ankoraŭ momento kaj vi estus foririnta la nekonatan mondon tiel dire senfadene.“

Lelíček mutiĝis mirante la sagacon de la anarĥistoj. Sed li diris al si, ke Sherlock Holmes estas tamen nur pli saĝa ol ĉiuj dinamituloj kune.

„Ankoraŭ dudek sep!“ li forspiris el profunde.

„La plej malbela estas, ke mi konstatis el la restantaj insidoj nur dudek ses. Unu mortarangon mi ne povis elspioni, sed estas certeco pri tio, ke ĝi estos entreprenota. Nu, sed mi esperas, ke la hazardo estos al ni favora.“

La vojo al Lelíček rapide pasadis. Tempon li rigardis el la fenestro de la kortega vagonaro, tempon li legis kaj tempon refoje li aŭskultis sinjoron Holmes, kiu nelaŭte ludis sian violonon. Tiun Sherlock Holmes ĉiam kunportadis kaj Lelíček sciis, ke la glora detektivo ĉe improvizado pripensas kaj meditas pri enigmaj okazintaĵoj kriminalaj. Ĉiu detektivo havas, kiel konate, iun similan kapricon. Unu ŝmirdesegnas strangvarie zigzagajojn sur la papero, alia kunmetas ŝtonetojn aŭ butonojn laŭvice kaj en ornamantojn, nu, kaj Sherlock Holmes ludadis violonon.

Subite konsciiĝis Lelíček, ke li malsatas.

„Kion ni tagmanĝos eble, sinjoro Sherlock Holmes?“

„Vi estos nemalmulte surprizita!“ respondis Sherlock Holmes kun speciala rideto.

„Kion do?“

„Nu, divenu!“

Lelíček jam antaŭsentis. Sed por ke li plene elgustumu la ideon de la plej ŝatata manĝaĵo, li ne tuj diris la veran.

„Omarojn?“

„Ne.“

„Ostrojn?“

Sherlock Holmes neis per kapo.

„Kanelonojn kun marmelado?“

„Ne“.

„Kiel? Do eble — la hanakajn bulojn?“

„Tiel estas.“

„Ho, tio estas fabela!“ Kaj Leliček ĝojis kiel infano. Kio estas omaroj, ostroj, pasteĉoj kaj kanelonoj kompare al la hanaka bulo?

Ili tagmanĝis. Leliček maĉis seninterese la diversajn delikat-ajojn de la kortega menuo, kiuj venas sur la tablon post la supo kaj tiel, kiel Sherlock Holmes atendis sian bifstekon, tiel li siavice ĝojatendis sian hanakan manĝaĵon, saluton el patrujo.

Fine metis livrevestita tabloservisto sur la tablon pladon kun vaporfumantaj, globrondetaj buloj. La okuloj de Leliček ekbrilis. Meze de la plado paradis bulo speciale ampleksa kaj kontraŭ tiu alcelis Leliček gurmande sian forkon.

Sed Sherlock Holmes retenis lian manon.

Kiel? Ĉu volas Sherlock Holmes formarĝi al li la plej grandan bulon?

Sed kio do? Sherlock Holmes prenas atente la varmegan bulon kaj transrulas ĝin de mano en manon kaj poste, ho ve! jen! hoho!

La bulo elflugis tra la fenestro kaj en granda arko malsuprenfaladis en profundan montaran abismon. Ĝi estas jam malgranda kiel panero. Nun ĝi surfalos sur la rokon . . .

Ĉu bone vidis sinjoro Leliček? Sur la loko, kien la bulo surfalis sur la rokon, ekfulmis kaj poste leviĝis tie fumnubo. Post kelke da momentoj suprenehigis obtuza tondrosonado kaj kiam la vento forblovis la fumvualon, vidis sinjoro Leliček, ke restis tie anstataŭ roko nur amaso da rompaĵoj kaj ŝtonegoj. Jes, ĝi estis senduba, la bulo eksplodis —

Dum Leliček sekvis tiun ĉi strangan spektaklon, elsaltis Sherlock Holmes lerte kaj terenfaligis la tabloserviston. Fulmorapide li almetis al li brilantan ŝtalkatenon sur la manojn kaj piedojn.

„Jen ni havas lin! Do en la bulon li kaŝis sian bombon!“ Kaj turniĝinte al Leliček, li daŭrigis: „Mi sciis, ke inter la kuireja servistaro estas anarĥisto. Sed kiel li volas plenumi la atencon, ne estis eble konstati. Mi pensis, ke li volas vin veneni kaj tial mi kunportas ĉiujn eblajn ĥemiajn reakciilojn kaj kontraŭvenenojn. Sed li dume kalkulis je bulo.“

„Tio estas terura! Kio, se mi estus la bulon formanĝinta?“

„Nu, vi vidis, kiel la roko tie malsupre estis frakasita. Mi dubas, ke via stomako estus digestinta ĉi tiun frandaĵon.“

„Apenaŭ. Mi havas kvankam bonan stomakon, sed bombon?“

Intertempe forkondukadis du soldatoj de la persona reĝa

gvardio la danĝerminacan kuiriston en specialan fakon de la vagonaro, por lin transdoni en la plej proksima stacio al la polico.

Lelíček ne havis jam multe da apetito. Nur kiam Sherlock Holmes ĉiun bulon atente distranĉis kaj konvinkiĝis, ke ne estas en ili dinamito, ekmanĝis Lelíček kaj post mallonge estis la plado malplena.

„Nu, ankoraŭ dudek ses,“ diris Lelíček. „Versence ĝi estas sufiĉe amuza, tiamaniere vojaĝi. Ĉiutempe io nova. Nur ke vi feliĉe trovu la nekonatan atencon. Kio sekvos nun, sinjoro Holmes?“

„Nun, mi esperas, ni havos iom da tempo trankvilon; nur sur la franca tero nin atendas refoje novaj surprizaĵoj. Sed ĵus tiu ĉi paŭzo ŝajnas al mi suspektinda kaj tial estas bezone bone atenti.“

Sherlock Holmes efektive sidis senĉese apud la fenestro kaj esploreme observis la regionon, la vojojn laŭlonge de la fervojo kaj la relvojon mem.

Subite li saltleviĝis kaj ektiris la tenilon de la alarmsignalo. Post kelke da sekundoj la vagonaro haltis.

„Kio estas?“ ekkriis Lelíček.

„Mi mem ankoraŭ ne scias,“ respondis Sherlock Holmes, „sed mi rimarkis ion suspektindan. Iru kun mi.“

La vagonaro staris sur soleca relvojo en montoj nomataj Sierra de la Pena. La gardistoj kaj la personaro de la vagonaro estis jam ekstere, atendante la ordonojn de Sherlock Holmes. Tiu interŝanĝis nelaŭte kelke da vortoj kun la ĉefkonduktoro kaj kondukis poste sinjoron Lelíček laŭ la relvojo returnen. Ambaŭ estis vualitaj per malhelaj manteloj. Marŝinte proksimume du cent paŝojn, ili deiris de la surŝutaĵo sur mallarĝan arbarvojeton, kiu sekvis la relvojon. Ĉi tie Sherlock Holmes kliniĝis kaj atente observis la teron. La saman faris ankaŭ Lelíček, sed li povis nenion atentovekan rimarki; sole kelke da premsignoj de montaranaj lignaj ŝuoj estis ĉi tie.

„Jes, ĉie tie ni havas nian nekonatan okazontaĵon,“ diris Sherlock Holmes duonlaŭte.

„Kiel eble!“

„Ĉu vi vidas ĉi tie premsignon de boto?“

„Nu jes, kaj poste?“

„Kaj ĉi tie aliajn premsignojn?“

„Mi vidas.“

„Ĉu vi rimarkas diferencon?“

„Diferencon? Tion mi apenaŭ dirus.“

„Grandan diferencon! Jen ĉi tiujn signojn elpremis piedoj de montaranoj en lignaj ŝuoj. Ĝi estas videbla laŭ la irmaniero; la paŝoj estas pli longaj, malpezaj. La montaranoj, kiel konate,

marŝas kun genuoj fleksitaj. Sed jen estas premsigno de urbano, botoj de amerika fasono „walk over“ kaj scie numero 145/315 b. Ilia posedanto estis viro proksimume 30 jara, 5 futojn 7 colojn alta.“

„Kion vi diras, 7 colojn? Tio estas kolosala!“

„Neniel. Tio estas tre simpla. La alteco de la homo respondas al longeco de paŝo kaj grandeco de piedo. La nekonata portis sur la maldekstra ŝultro pli ampleksan valizon, pezantan proksimume 25 funtojn.“

„Vere?“

„La premsigno de la maldekstra piedo estas scie pli akra, pli profunda. Sed ni iru pluen.“

Leliček ne ĉesis miregi. Sherlock Holmes haltis apud malalta arbo kaj atente observis branĉeton post branĉeto.

„Li havis malhelgrizan veston el angla lanŝtofo, aĉetitan antaŭ tri monatoj.“

„Nekredeble. Kiel ĝi povas esti?“

„Vidu, ĉi tie li penetradis la arbetaron kaj restis ĉi tie pendi kelke da fibroj. La lano estas longa sesdek milimetrojn, el sud-ameriko vikuno, kia estas prilaborata sole en Anglujo. La maniero de kolorigo fariĝis moda antaŭ tri monatoj. Estas certa, ke la vesto estis nur antaŭ nelonge aĉetita, versimile en Anglujo. La nekonata do estas laŭ ĉio fremdulo.“

„Vi havas vere, efektive miraklan akrosenton! Sed kion faras ĉi tie en senviva regiono de Sierra de la Pena viro kvin futojn sep colojn alta, kun siaj „walk over“ kaj kun vesto el griza angla lano?“

„Bonege! Vi havas talenton de detektivo. Sed ni iru pluen.“

Apenaŭ ili faris kelke da paŝoj, haltis Sherlock Holmes refoje.

„Li estis laŭvide laca, ĉar ĉiutempe li transmetadis sian ŝarĝon de unu ŝultro sur la alian. Foje estas la maldekstra premsigno pli profunda, poste la dekstra. Vidu, ĉi tie li ripozis kaj ĉi tien li metis la valizon.“

Sherlock Holmes sin metis sur la ventron kaj enfosis sian vizaĝon en la teron. Post iom da tempo li leviĝis kaj sur lia vizaĝo ludis triumfa rideto.

„Li trovis ĝin!“ jubelis en animo Leliček. „Nu, do?“ li diris laŭte.

„Venu, sed atenton, piedfingre, senbrue. Kaj la revolveron en la manon.“

Leliček tremis, sed obeis. Tiel ili marŝis eble duonhoron antaŭen inter malaltkreskaj montaraj arboj, ĉiam sekvante la relvojon. Ili venis al profunda krutaĵo, trans kiu leviĝis gracia fervoja viadukto. Estis jam krepusko kaj en la gardista dometo

antaŭ la viadukto estis jam lumo. Ili suprengrimpis la surŝutaĵojn kaj ĉi tie ordonis Sherlock Holmes al Lelíček, ke li metu sin sur la teron kaj atendu. Kaj li mem rampis inter la reloj antaŭen kaj baldaŭ malaperis sur la viadukto en mallumo.

Al Lelíček batis la koro kaj konvulsie li premis kolbon de revolvero, preta mortpafi ĉiun, kiu proksimiĝos al li. Ĉiu minuto ŝajnis al li eterneco kaj senfine angora sento de soleco kaj forlasiteco lin okupis. Kio, se Sherlock Holmes ne revenus plu? Plej volonte Lelíček estus leviĝinta kaj galope kurinta laŭ relvojo al la vagonaro. Tie estas almenaŭ homoj. Huhuhu —

Terure li ektimis, kiam li subite eksentis manon sur sia ŝultro. Sed ĝi estis sole Sherlock Holmes.

„Venu,“ li diris flustre.

Lelíček silente sekvis la detektivon. Kiam ili fine ekvidis en malproksimo lumojn de lokomotivo de la kortega vagonaro, li prenis kuraĝon kaj demandis per tremanta voĉo:

„Kio estas, sinjoro Holmes?“

„Jam estas ĉio en ordo. Mi malkaŝis la lastan preparatan atencon kaj malhelpis ĝin. Nun ni estas jam sekuraj.“

„Kio do? . . .“

„Nur en la vagonaro mi diros al vi ĉion.“

Apud la lokomotivo Sherlock Holmes haltis kaj iom da tempo li parolis kun la lokomotivestro kaj kun la hejtisto. Poste estis alportitaj marteloj, preniloj kaj aliaj instrumentoj kaj ĉiuj tri klopodis proksimume dek minutojn apud la antaŭaj radoj.

Fine sidis denove Lelíček kun Sherlock Holmes en la vagono. Li estis sciavida, kiel klarigos la fama detektivo sian misteran agadon.

La vagonaro refoje ekveturis kaj Sherlock Holmes bruligis al si kontente cigaron. Poste li komencis:

„Vi eble pensis pri tio, kial mi enfosis la nazon en la teron sur la loko, kie la nekonata ripozante demetis sian valizon. Nu, mi volis scii, kio estis en la pakajo. Preskaŭ ĉiu materio havas sian specialan odoron, kaj sperta nazo distingas tute bone, kie sur la tablo estis ekzemple kuŝanta leda monujo aŭ alia objekto. Ankoraŭ pli bone konserviĝas odoro sur materioj porozaj, ekzemple sur argilo. Mi konstatis, ke la nekonata havis en la pakajo termiton!“

„Termiton? Kio ĝi estas?“

„Termito estas komponaĵo nur antaŭ nelonge eltrovita. Ĝi konsistas el pulvora aluminio kaj el feroksido. Ĝia speciala eco estas, ke ĝi estas facile flamiĝema kaj brulas ĉe grandega varmo, tiel, ke oni povas en momento fandi eĉ dikajn ŝtalplatojn. La bankrabistoj uzas tial termiton por fendi ferajn kasojn. Kial portis

la nekonata sur la neireblaj vojoj en Sierra de la Pena dudek kvin funtojn da termito? Okulvideble li volis fandi feron. Krom la reloj estas proksime sola pli granda fera objekto la viadukto, sur kiu ni ĵus veturas. Estis por mi klare, ke ĉi tie estas entreprenota atako kontraŭ la kortega vagonaro. Sufiĉis surŝuti termiton meze de la ponto laŭlarĝe, bruligi ĝin en decida tempo kaj en kelke da momentoj estus la ponto sur ĉi tiu loko trafandita, versence tratranĉita. La vagonaro ĉi tie veturanta estus kompreneble faleginta kun la viadukto mem en la profundegaĵon.

„Ĉu vi trovis tiun lokon?“

„Jes. Unu transversa trabo de viadukto estis kovrita per tavolo da termito kaj ankaŭ la reloj estis ŝutkovritaj je kelke da metroj per tiu ĉi eksploda pulvoro. La vagonaro estis mem la termiton bruligonta, ĉar efektive sufiĉas la froto inter la rado de la lokomotivo kaj la reloj, por ke la pulvoro eksplodu. Mi forigis la termiton de sur la traverso, sed por ke ni estu nepre sekuraj antaŭ ebla dua atenco, delasis la lokomotivestro la brosojn antaŭ la lokomotivon ĝis la reloj kaj krom tio li direktigas kontraŭ ili potencon vaporfluan, kiu nepre forigos de la vojo ĉiun termitpulveron.

Lelíček forspiris el profunde.

„Nur ke ankoraŭ la restantaj dudek kvink atencoj feliĉe pasu.“ Efektive finiĝis ĉio feliĉe. Sherlock Holmes malebligis la insidojn de anarĥistoj laŭ sia genia kaj mistera maniero unu post la alia.

Tiel venis Lelíček sendifekte Londonon kaj sincere li ĉi tie ĉirkaŭprenis la reĝon Eduardon kaj la imperiestron Vilhelmon. Ĉiuj tri potenculoj veturis glorge en la reĝan anglan kastelon, kie ne estis fino de plej diversaj dancoj, koncertoj kaj amuzajoj.

Kaj la tuta nacio ĝojegis ĉar nur malofte okazas, ke tiom da eminentaj kaj gloraj monarĥoj estu vidataj kune en paco kaj en reciproka amikeco.

ĈAPITRO VI.

Wilhelm der Gesprächige, der Verwandlungskünstler, der Kunstkenner. — Eduardo Gaja. — Zorgoj pri la eŭropa ekvilibro. — La mondestroj en sia hejmrubo. — Lelíček gajnas. — La fatala dektrio. — Ĉie fratojn trovas Slav'. — Vendelín Nebeský el Podskalí.

Sume plaĉis al Francisko Lelíček la vizito en Londono. Ĝi estis preskaŭ kiel ĉe ili hejme dum la festeno. Oni manĝis, trinkis

dancis kaj poste refoje oni manĝis kaj trinkis. La reĝo Eduardo sciis gastigi kaj li mem ankaŭ ne forgesadis pri si. Same ankaŭ reĝo Vilhelmo.

Kun la germana imperiestro Francisko Leliček baldaŭ amikiĝis kaj amis lin jam pro tio, ke li kompleze transprenadis ĉe oficialaj vizitoj la rolon de oratoro, tiel, ke la du ceteraj potenculoj ne bezonis multe klopodi. Ĝi estis malforta flanko de imperiestro Vilhelmo, ke li ĉiam havis humoron por oratoraji. Li alparoladis la infanojn en la lernejoj, funkciulojn de la komunumoj kaj de la ŝtato, sinjorinojn en la pensionoj, soldatojn, ambasadorojn, deputitojn — unuvorte ĉion, kio havis orelojn.

Lia dua kaprico estis, ŝanĝi ĉiumomente la kostumon. Matene li vestiĝis ekzemple kiel generalo de kavalerio, je la deka horo li estis en vesto civila, tagmeze en uniformo de admiralo, posttagmeze li havis sportan „dress“ kaj tiel plu ĝis la vespero. Kaj ĉiun fojon li igis sin fotografi, unufoje de antaŭe, la duan fojon de malantaŭe kaj la trian fojon eble de supre.

Foje lin sinjoro Leliček demandis, ĉu li estas jam plene sana kaj ĉu ne malhelpas al li dum parolo lia polipo en la gorgo, pri kiu siatempe oni tiom skribis.

„Ĝi estas jam eltranĉita,“ respondis imperiestro Vilhelmo

„Tiu certe estis kontenta, kiam ĝi estis ekstere,“ pensis en animo sinjoro Leliček, „ĝi neniel trovis tie trankvilon.“ Sed li sole tion pensis, laŭte li ne diris tion, ĉar inter la monarĥoj devas esti konservata ia diskreteco kaj oni ne devas diri ĉion tiel plenuŝe, kiel inter la popolo vulgara.

Sinjoro Leliček admiradis la spertojn de imperiestro Vilhelmo en ĉiuj sferoj de homaj scio kaj arto. En pinakotekoj aŭ en artistaj ekspozicioj ĉirkaŭrigardis la germana imperiestro ĉiam en la salonoj, kiel ĉe armerevuoj, kaj sen longa pripensado li sciis tuj, kion li estas antaŭ ĉiu bildo aŭ statuo dironta.

„Tio estas bona, ĉi tien apartenus pli multe da blua koloro, tiu ĉi arbo estas tro kurba, la nuboj estas metota iom pli maldekstren,“ tiel ĝi sekvis senĉese rapide unu post la alia. Ĉiuj pie aŭskultadis; de neproksime ankaŭ la artistoj, kaj apenaŭ la brila grupo fronte kun imperiestro Vilhelmo preterpasis, ili deprenadis siajn bildojn de la muroj kaj rapide ili kuris en siajn laborejojn, por korekti la eraron. Tiu aldonis bluan koloron, tiu rektigis sian arbon, tiu metis sian nubon tute maldekstren en la angulon.

Kaj la anglan reĝon amis sinjoro Leliček pro liaj parizaj anekdotoj kaj plej multe li ŝatis vizitadi kun li la teatron, la baleton. Ĉar kiel la germana imperiestro en pentrarto kaj en muziko, same reĝo Eduardo eminentiĝis en scio pri la dancarto kaj estas

bezone konfesi, ke intereso de sinjoro Lelĉek ankaŭ sekvis la saman direkton.

Fine venis tago, kiam la monarĥoj estis kunvenontaj por interkonsiliĝi pri diplomaciaj aferoj. Lelĉek minacis al Sherlock Holmes, ke li ne partoprenos la konsiliĝon, ĉar li ne scias, kion paroli tie. Pri ĉio oni lin instruis, sed pri diplomatio kaj politiko sciis Lelĉek-reĝo tiom, kiom siatempe Lelĉek-praktikanto.

Sherlock Holmes nur ridetis kaj diris:

„Vi faros sole tion, kion faros viaj kolegoj!“

„Sed mi ne scias ja tion!“

„Sed vi scias ĝin, kiom al mi konate, ankoraŭ pli bone ol tiuj du tie.“

Tio ne estis por Francisko Lelĉek facile komprenebla, sed li opiniis, ke la afero estos tia, kiel tion diras la ĉionscia sinjoro Sherlock Holmes.

La monarĥoj sidiĝis en intima saloneto ĉirkaŭ malgranda tableto. Se li ion intermiksus! Li rememoriĝis, ke li legis iam ion pri la tiel nomata eŭropa ekvilibro, kiun la monarĥoj pritraktas inter si. Se li difektus ĉi tiun ekvilibron!

Reĝo Eduardo enpoŝigis la manon (ho, mapoj, pensis Lelĉek) — kaj ĵetis ion sur la tablon, poste li diris: „Malalta disdonas.“

Francisko Lelĉek rigidiĝis. Jes, ĝi estis senduba, sur la tablo ne kuŝis mapoj, sed — tarokoj.

Pro Dio, ĉu oni eble ludos pri regnoj kaj reĝolandoj?

Sed kiam li vidis, ke liaj ambaŭ kunuloj elprenis monon — ĉiu kelke da miloj — li sekvis senvorte ilian ekzemplon.

Kaj ili ludis.

Post longa tempo estis Francisko Lelĉek en sia elemento, ĉar tarokojn li ludadis jam kiel studento kun pasio. Kaj li scipovis ilin ludi. Krom tio li ricevadis bonŝance karton, li ludis ĉiam la malsupran, la supran, ĉiutempe li havis „solo“, „trul“ kaj post nelonge devis jam ambaŭ potenculoj sendi lakeojn por plua mono.

Antaŭ sinjoro Lelĉek estis jam bela piramido da bankbiletoj. Per la ludo li estis plene okupita kaj jam de longe li forgesis, ke li devas reprezenti la hispanan reĝon. Liaj vangoj estis inflamitaj kaj liaj okuloj brilis. Pasie li reanoncadis „kontra“, „re“ kaj „sub“, tujsekve „pagat“ kaj ŝmacis brue per la kartoj je la tablo, kiel ĝi estis kutima ĉe ili hejme en la komunuma gastejo.

Sed ankaŭ liaj kunludantoj fajriĝis kaj precipe la germana imperiestro estis tre ekscitita. Francisko Lelĉek bone kalkulis la tarokojn kaj tiam ne preteriris al li, ke ĝi iel ne respondas ĉe la ludo. Ke iu el ili falsludas?

Foje li anoncis „pagaton“. Li havis dek tarokojn kun „mont“

kaj sole unu koloron. „Pagato“ estis do certa. Sed kiam ĉe la lasta preno subite imperiestro Vilhelmo superis lian „pagaton“ per dektrio, ĵetis sinjoro Lelíček la kartojn sur la tablon kaj ekkriis :

„Renonce! Dektrio jam falis!“

„Kio, kia dektrio?“ elsaltis reĝo Vilhelmo.

„Via dektrio, ĉi tie . . .“ kaj sinjoro Lelíček komencis eks-citite montradi la prenojn.

Ĉe tiu vortintersanĝo rigardis la angla reĝo mirigite de unu sur la alian. Li ne komprenis kaj li ne sciis pri kio estas la afero, ĉar Francisko Lelíček kaj imperiestro Vilhelmo parolis ian stran-gan, al li nekonatan lingvon.

Tial li ektusis kaj diris :

„I beg your majesty . . .“

Ambaŭ kokfuriozaj rivaloj ĉe tiuj ĉi anglaj vortoj ekskuigis kaj ekrigardis unu la alian.

Sinjoron Lelíček atakis teruro. Pro diablo, en ekscitiĝo li forgesis kaj komencis paroli — boheme!

Poste lin atakis la teruro la duan fojon. Nekredeble — sed tamen — je ĉiuj diabloj — imperiestro Vilhelmo respondadis ja al li ankaŭ — boheme!!

La „mi“ de Lelíček krevis, falruliĝis en senfinajon kaj en lia cerbo eksvarmis refoje la konata sovaĝa rondodanco de la plej bizaraj imagoj. La baskervila hundo kaj tiel plu.

Konfuzita, nesciante kion diri, li refalis sur la seĝon. Laŭ-vorte la saman faris ankaŭ imperiestro Vilhelmo kaj ambaŭ fikse rigardis unu al la alia en la miregoplenajn vizaĝojn.

La reĝo Eduardo ektusis la duan fojon.

„I beg your majesty . . .“

Ili rekonsciiĝis.

Oni daŭrigis la ludon, sed jam iel senguste kaj Lelíček perdis en momento sian tutan piramidon da bankbiletoj.

*

Tiun nokton li ne dormis. Li promenadis kiel en sonĝo kaj senĉese li metadis la manon sur la frunton, kiu verdire brulis. Unuatempe li volis ĉion komuniki al Sherlock Holmes, sed li ne kuraĝis konfesi sian kulpon.

La duan tagon li okaze renkontis imperiestron Vilhelmon ĉe promonado en la parko. Ili volis eviti, sed ne estis eble. Tempon ili paŝis silente unu apud la alia. Subite imperiestro Vilhelmo haltis. „Kie vi ellernis la bohemian lingvon?“

Sinjoron Lelíček kvazaŭ fulmo estus frapinta. Li malfermis

la buŝon, sed li diris nenion. Imperiestro Vilhelmo parolas refoje boheme! Kaj kiel flue boheme!!

Kliniĝinte al sinjoro Leliček, daŭrigis imperiestro Vilhelmo flustre, sed kun akcento:

„Vi ne estas Alfonso dektria!“

Kompatinda Francisko Leliček! Antaŭ liaj okuloj mallumiĝis, liaj genuoj tremis — kaj la cerbo! Baskervila hundo . . .

Imperiestro Vilhelmo malaltigis ankoraŭ pli multe la voĉon kaj rerigardinte, diris:

„Plendu neniom pri vi, mi ankaŭ ne estas Vilhelmo dua!“

„Kio?“

„Nu jes, mi vidas, ke ni ludas la saman komedion. Vi estas sendube ankaŭ de ĉe ni, samlandano . . .“

„Ho, pro dio, kompreneble! Mi estas Francisko Leliček el Brodek en Moravio, apud Přerov.“

„Kaj mi — Vendelín Nebeský, el Podskalí, bonvolu scii, el Praha.“

ĈAPITRO VII.

Intervjuo de Leliček kaj Nebeský. — Okazintaĵo sur Vltava. — Kiel staras la afero kun la rusa caro. — Konferenco pri Maroko. — Meningito en Madrid. — Leliček vekigis. — Katalo-kastila konflikto. — Historia ekskurso. — Bohema reĝo sur la hispana trono.

Ambaŭ monarĥoj sidigis sur benketon en la parko kaj rakontis reciproke siajn sortojn. Kiam Francisko Leliček finis sian historion, kiun ni ekkonis en la antaŭaj ĉapitroj, bruligis al si Vendelín Nebeský la virginian kaj diris:

„Bele vi heligis al mi la aferon, sinjoro Leliček, interesa ĝi estis. Do, nun diros mi al vi, kiel mi fariĝis la germana imperiestro. Diabla bravulo estas tiu Sherlock Holmes. Ankaŭ min li trovis ruzlerte. Foje mi veturas sur la ligno — komprenu, sur la floso — kaj akurate mi remdirektas iom maldekstren en la kluzon. „Franto“, mi diras, „rigardu tiun ‚monedon‘ en la kesto. Li fiŝkaptas ĝuste en nia strio. Se li, fulmotrafita brasikkapo, ne flankiĝos, li estos malseka.“

Li ne forlokiĝis. Mi krias je li. „Vi, skeletulo, klopoĉu, ke vi estu ekster la paflinio.“ Sed la knabego bovrigardis la korkon kvazaŭ algluita. Laŭguste, se vi volas viziti la fiŝojn, sidu. La floso, imagu, celas rekte la boaton; mi kaptas la hokstangon, por lin ektikli sub la ripon, kiam li sin estos banonta en la malseka

elemento. Tiam la skeletulo subite svingjetigas kaj tuj li estis sur la ligno kaj diras:

„Vi estas sinjoro Vendelín Nebeský?“

Mi estis plene konfuzita, „Jes“, mi diras, „tiel oni nomas min laŭ la patro.“

Findirote, nun li proponas al mi, ke mi povus, vi scias, gajni multe da mono kaj tuj liŝovas al mi, unu bluan, en la manon.

„Nu,“ mi diras al kolego, „ni metu la lignon tien en la angulon, tion oni devas pripensi.“

Do ni sidis en gastejo „Na Vejtoni“ kaj mi diras al tiu skeletulo:

„Nu, ekŝutu!“

Kaj li parolas: „Mi estas Sherlock Holmes . . .“

Vi scias, min kaptis teruro. Ĉiam mi aŭdadis, ke Sherlock Holmes estas tia glora detektivo, kiu eltrovos ĉian friponaĵon, eĉ se oni tion enfokus je kvin klaftoj en la teron. Mi ne bezonas ion timi, sed mi kelkfoje batfrotis la vangon al pli ol unu rezonulo, ke rezultis el tio la ambulanco. Foje ĝin rikoltis eĉ brako de justeco, vi scias, policisto, kaj tiufoje oni enkaĝigis min. Ĝi profitigis al mi kelke da monatoj, kaj ĉe tio oni min ankaŭ lumdesegnis, jene de antaŭo kaj de flanko. Vi scias, ili havas tian albumon, kie ili konservas je memoro ĉiun, kiu ion elpetolis. Nu, sed for la timon! Kiam li diras tion al mi, ke mi estus ludonta, komprenu, la germanan imperiestron, ke ni estas ovosimilaj kaj ke ĝi alportos belan sumon, mi pensas, Vendelín, kiaj ceremonioj — kaj kiam li elrulis sur la lignon ankoraŭ kelke da dekkronaj paperoj, ni manklake kontraktis kaj mi veturis tujmomente en Spandau. Kaj ĉu vi scias, kiel li min trovis? Li trastudis, ekpense nur, ĉiujn la portretojn, kiom da ili li trovis en la policedirekcioj en la tuta mondo.

Nu, kaj tiu „abrichtung“, tio estis kiel ĉe vi. Mi havas iom malmolan kapon, sed finfine oni instruis al mi ĉion, kion tia imperiestro devas scii. Sed ŝerco ĝi ne estas, tion vi mem scias. Koncerne la originalajn monarĥojn, tiuj fartas bone. Tiuj ĝuas ripozon post la forno kaj ni devas anstataŭ ili ĉion prilabori, precipe mi, kiomkvante mi devas oratori, kiomfoje ŝanĝvestigi kaj krom tio la sperto. Ĉiel ĝi estas penlaboro. Ĉu mi estas prava aŭ ne?

„Vere, vere,“ jesigis sopirvoĉe sinjoro Lelíček, „kaj tiel ni do kunvenis en la fremdlando.“

„Cetere ĝi estas sufiĉe amuza. Kiu estus supozinta, ke mi trovos en vi samlandanon? Ni Bohemoj,“ kaj Vendelín Nebeský

elvolbis la bruston, „estas ja senrezone perfekta nacio. Kie estas io pli bona, tie estas ni sur la unua loko. Kaj ne ekzistas punkto sur landkarto, kie vi ne trovus Bohemon.“

„Mi petas vin, kaj kion vi opinias, ĉu havas ĉiuj potenculoj siajn anstataŭantojn!“

„Hm,“ diris Vendelín Nebeský, „tiu Eduardo, sciu, ŝajnas esti originala. Ili, Britoj, ĉar ili havas jam iel pli bonan konstitucion, ne estas tiel revoltemaj kaj ne ribelas. Iliaj anarhistoj verkas sole librojn. Bombojn ili ne ĵetas. Kontraŭe la rusa caro havas du vicfigurojn. Unu estas en rezervo, por esti tuj uzopreta, se al la alia la bombo forŝirus iun membron aŭ kapon. Kaj li mem, komprenu, la rusa caro, eĉ ne estas en Peterburgo, sed en Parizo en unu hotelo li servas kiel ĉefkelnero, por ke lin la anarhistoj nepre ne trovu.“

„Kaj ĉu oni ĉiam ludas kartojn, kiam ili kunvenas por konsiliĝi pri diplomaciaj aferoj?“

„Grestntajls — sed por paroli al vi kompreneble, plejparte. Tion vi havas kiel ĉe manovro. Ĉio estas jam antaŭe pritraktita kaj ni kunvenas sole por ŝajno, por ke la ĵurnaloj havu ion por skribi. Kun la rusa caro mi ludis mariaĝon. Li trompludas, kaj tial ni malpaciĝis, ke ĝi estus povinta naski internacian konflikton. Kaj ĉe tio ni rekonis nin reciproke, ke ni estas ambaŭ falsaj. Li konfesis al mi, ke lin trovis Sherlock Holmes ie inter la orministoj en Aŭstralio. Kaj kiel mi diras, li trompludas pli multe ol vi.“

„Mi tamen ne trompludas,“ ekvokis indigne Francisko Leliček.

„Nu, neniam internaciajn konfliktojn, mi sole interalie. Kion vi opinias pri unu ludota partio? Estas la tria kaj nin atendas konferenco pri Maroko.“

„Estu,“ diris sinjoro Leliček kaj ambaŭ samlandanoj revenis, kolege interparolante, en la kastelon.

*

Unu nokton bruekis Sherlock Holmes sinjoron Leliček.

„Kio estas, kio estas?“

„Rapide, rapide! Vestiĝu post unu horo ni veturos hejmen, en Hispanujon.“ Trankvila aliajn fojojn Sherlock Holmes estis senmezure pala kaj sole kun granda peno li kaŝis sian ekscitiĝon.

„Pro dio, kio okazis?“ demandis sinjoro Leliček, surmetante la pantalonon. Li sentis, ke li ekscios ion teruran. Eble la anarhistoj sieĝas la kastelon, eble . . .

„La reĝo Alfonso XIII. mortis,“ diris Sherlock Holmes obtuze.

„Kio?“

„Jes, je meningito.“

*

La sunradio malrapide ŝoviĝis sur la planko de la reĝa dormejo en la madrida kastelo. Ĝi tuŝis la blankan felon de polusa urso, poste ĝi sursaltis la orumitan litfronton kaj post momento ĝi enpenetris tra la fendo inter la kurtenojn de la lito. La okazo ĝin volis, ke ĝi falis precize en la maldekstran naztruon de Francisko Leliček. Eble ĝi turnigis la delikatajn polverojn flugpendantajn en la aero, eble ĝi fandis per sia varmo la parafinon en la nazo kaj tiel ekscitis la mukmembranon en la nazo, unuvorte Leliček brulaŭte ekternis kaj vekigis.

Ĵus li songis, ke li estas hejme en Brodek apud Přerov en Moravio ĉe muziko kaj ke li prenas por danco la plej belan knabinon. Trifoje li ekŝmacis per la lango — njam, njam, njam — kaj transruliĝis sur la dekstran flankon, por daŭrigi en la dormo kaj en la agrabla songo.

Sed tiam li ekternis la duan fojon kaj plene rekonsciiĝis. Unume li rektiĝis en la kusenoj kaj miringite ĉirkaŭrigardis.

Kio ĝi estas? Kie li dormas? Kaj ĉi tie apud li, vidu! Viva estaĵo, virino!

Ho, jes, li jam rememorigas. Li estas ja nun reĝo, vera reĝo! Kiam Sherlock Holmes en Londono sciigis al li raporton pri la morto de Alfonso XIII., li pensis, ke lia rolo estas finludita. Sed ĝi ne estis tia. Parte tio, ke en Hispanujo estus ekreginta nepriskribebla tumulto, kiu povus skui la fundamentojn de la regno, parte ankaŭ propeto de la reĝino, kiu estis klinita al Leliček de post la aventuro en la roza laŭbo, decidigis la hispanan ŝtatestraron, ke ĝi sekretigis la morton de reĝo Alfonso.

Neniu supozis, ke la sceptron de la hispana reĝolando ekprenis — Francisko Leliček.

„Vidu,“ diris al si Leliček en la lito, „nun ci estas reĝo. Se tion la niaj hejme sciuz, tiuj miregus!“

Sed lia rigardo refoje falis sur la neĝblankan nukon de la ĉarma virino apud li. Ĉu tio estas la reĝino aŭ Louise? Ne, Louise daŭrigos reprezentadi la rolon de anstataŭantino de la reĝino. Tio ĉi estas sendube la vera reĝino. Nu, Francisko Leliček havas bonan koron kaj juste li dividados inter ili sian simpation. Ĝi ne estos malfacila. Eĉ dum la tago oni ne povas ja ilin facile distingi.

*

*

*

Kiu konas historion de Hispanujo, komprenos, kial decidigis la ŝtatkonsilantaro sekretigi la morton de Alfonso XIII., kaj lin nerimarkate anstataŭi per nia heroo. Ne estas en Eŭropo lando, kie la politika ekvilibro kaj la jura sekureco estus tiel labilaj, kiel en Hispanujo. En la pasinta centjaro estis ĉi tiu ŝtato skuata per teruraj renversoj. Regantoj liberpensaj alternis kun la plej obstinaj malprogresuloj, post tempoj de nelongedaŭraj liberpensaj konstitucioj sekvis sufokaj reakcioj, iom da tempo gubernadis la regnon malfortaj virinoj, dum ne longe estis Hispanujo eĉ respubliko. Kiam ajn alternis sur la trono la personoj, naskigadis en la lando ribeloj kaj bataloj, la gentoj kaj provincoj pasie sin interbatadis. En Hispanujo oni sciis, ke la trankvilo, kiu ĉi tie en la lasta tempo ekregis, estas sole ŝajna, kaj ke ĝi bolas kaj fermentas ĉie kaj ke okazus ĉe subita morto de Alfonso XIII. nova konfuzo, intrigoj de sennombraj pretendantoj. Tial ne hezitis la ŝtatkonsilantaro hispana uzi malgrandan trompon, surtroniginte Franciskon Leliĉek. Neniu, krom la konfidatoj povis supozi, ke Leliĉek ne estas identa kun Alfonso XIII. Li similis lin korpe ĝis la lasta hareto kaj la spirita diferenco ne ludis rolon.

Kaj ankoraŭ unu afero estis ĉi tie. Ĉe la lasta balotado venkis en nordo de la regno senescepte Kataloj, kiuj jam de tre longe deziregis forŝiriĝi de Hispanujo. Ili estis obstinegaj malamikoj de Kastiloj, de la ĉefa apogo de la reganta familio, de tuteco kaj nedividebleco de la ŝtato. La unua internopolitika demando estis tiutempe konflikto katalo-kastila, kaj se estus aŭdiginta, ke la reĝo Alfonso XIII. subite mortis, estus la Kataloj certe provintaj efektivigi sian delongtempan revon pri la rajto je sia propra ŝtato.

Kataloj estas stranga nacio. Ili loĝas belan parton de la pireneja duoninsulo, distingigantan per nemalgranda natura riĉeco kaj favoraj kondiĉoj por komerco kaj industrio. Iam ĝi estis nacio de herooj. En la dekkvara jarcento ili malproksimen entreprenadis militirojn kaj la tuta sudo de Eŭropo tremis ĉe ilia nomo. Ili estis tiam eminentaj en sciencoj, en literaturo kaj en arto kaj en ilia lando estis fondita la unua universitato. Por libereco de sia nacio kaj por libereco de pensado ili entreprenadis krudajn batalojn kontraŭ la tuta mondo. Sed baldaŭ naskiĝis skismo en iliaj vicoj, ĉar ili estis ĉe ĉiuj siaj ecoj malpacemaj, enviemaj, ne komprenante la disciplinon kaj la racian ordon en la ŝtato. Malamikoj premis ilin de ĉiuj flankoj kaj kruelaj, sangaj bataloj senhomigis kaj malriĉigis la landon. Ili perdis sian politikan memstarecon kaj de tiu momento komenciĝas ankaŭ ilia dekadenco. Kastiloj, iliaj malamikoj, potenciĝas kaj la katala popolo al ili plene submetiĝas. Scienculoj, poetoj kaj artistoj forgesas sian gepatran lingvon, historiografoj katalaj paciĝas

kun la penso, ke ilia nacio malaperos sen postsigno en la kastila inundo. En la bohema Enciklopedia Leksikono vol. XIV. paĝo 55. estas pri tio skribite: „ . . falis ne sole la libereco, sed ankaŭ la literaturo kaj la lingvo katalaj; la katala lingvo estis elpelita el la publika vivo kaj limigita je forno. Cent jarojn dormetas la katala literaturo sub ruinoj; la plej bonaj landanoj skribas kastile . . .“

Sed venis „renaixenca“, renaskiĝo de la nacio por nova vivo. Je komenco de la pasinta centjaro la Kataloj denove refortiĝas politike kaj ekonomie, ilia literaturo solenas reviviĝon kaj Victor Balaguer, gvidanto de la nacia tendenco, ĵurnalisto kaj politika poeto proklamas batalon kontraŭ la kastilia centralismo, kontraŭ reakcio, batalon por memstareco kaj aŭtonomio de Katalujo en limoj de unu ŝtato hispana. Pri ĉio tio multe estas skribite en la historio.

Kaj en tempo, kiam Francisko Leliček ekprenis la sceptron, atingis supron tiu batalo. Centralizemaj hispanaj diplomatoj staris antaŭ decida batalo. Estis la demando, kiel malebligi pluajn sukcesojn de Kataloj, kiel plej bone sufoki ilian celadon al memstareco, se ne estas falonta la unueco de la regno kaj la superreĝo de Kastiloj. Tia momento postulis fortan manon, ĉi tie devis esti energia reprezentanto de la volo de la dinastio.

Kaj la hispanaj diplomatoj miregis, vidante, ke Leliček jam ĉe unuaj konferencoj pruvis mirindan talenton de reganto kaj disvolvis detalan programon, kiel rompi la malcedemon de Kataloj, kiel malfortigi ilian politikan potencon kaj por ĉiam nuligi iliajn revojn pri memstareco. Pli frue, kiam li estis simpla reprezentanto de la reĝo, ne tro zorgis Leliček pri la politiko. Sed nun, kiam li estis memstara reganto, li diligente studis kaj sin okupadis ankaŭ per situacio en la ceteraj ŝtatoj. Precipe lin interesis sorto de la aŭstria imperio, kiu estas parenca kun Hispanujo ne sole per la dinastio, sed ankaŭ laŭ la evolucio kaj ĝenerala politika situacio.

El historio vidis Francisko Leliček, ke sole la glora estinteco fortigas la katalan nacion en la ribelemaj celadoj, ke ili konfidis sian forton sole tial, ke ili havas en siaj herooj glorajn modelojn. Tiu konfido devas esti antaŭe detruita. Leliček havis tial la sekvantan programon de regado:

Unue: Neniel ŝpari la promesojn, kiuj plenigadis la katalan nacion per espero pri baldaŭa efektiviĝo de iliaj revoj. Oni eldonos reskripton, en kiu al Kataloj estos promesita pli granda memstareco kaj en kiu la reĝo esprimos la komplezon meti sur sian kapon ankaŭ la historian katalan kronon. Tujsekve, kiam ankoraŭ ili estos ebriaj per la sukceso, oni denove ĉion revokos.

Tia ŝanĝo efikas kiel pugnobato inter la okulojn, poste sekvas perdo de energio, konfido je propra necedemo kaj forto malaperos.

Due: Fari ĉion, kio flatas ilian naciecan vantecon, sen malutilo al interesoj de la ŝtato. La reĝo pli ofte vizitos ilian landon kaj parolos ilian lingvon.

Trie: Ŝpari neniel altajn honorigojn kaj eminentigojn de iliaj ĉefoj, komisii al kelkaj brilajn, bone rekompencatajn oficojn, kompreneble sen ia signifo. Tio dezirinde senmoraligos iliajn vicojn.

Tion aŭdinte, la ŝtatkonsilantoj diris en siaj koroj: Jes, al nia malfeliĉa regno estas destinite, ke ĝia savonto venu el Brodek apud Přerov en Moravio.

*

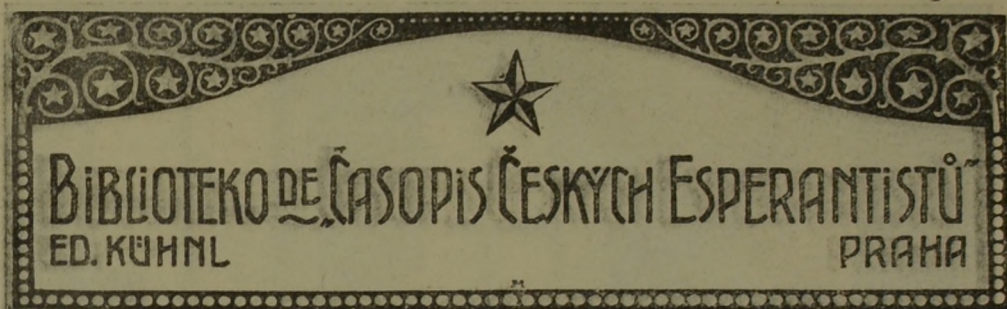
Tiel fariĝis, ke Bohemoj havas refoje sian boheman reĝon. Kompreneble sur la hispana trono.

Rimarkoj kaj klarigoj.

Pĝ. 1. praktikanto estas malalta oficisto. — pĝ. 2. Laurin & Klement: la plej granda aŭtomobilfabriko en Bohemujo. — pĝ. 7. V y m a z a l: aŭtoro de multaj bohemiaj lernolibroj por instruado de fremdaj lingvoj. — pĝ. 13. Friš t e n s k ý: nomo de unu el la plej konataj bohemiaj luktistoj. — pĝ. 13. „fugi“ forkuri aŭ foriĝi iel ajn, ĉu kure, veture, fluge ktp. — „estoko“: la lasta, mortiga piko, kiun la toro ricevas. — pĝ. 30. „vikuno“ sovaĝa mambesto, granda kiel ŝafo, el kies lano estas fabrikata ŝtofo. —

Preseraroj.

Pĝ. 4.: anst. „rulis“ legu „ruliĝis“. — pĝ. 5.: anst. „intriko“ legu „intrigo“, sesa linio de malsupre: anst. „ĝi estas je neebla“ legu „ĝi estas ja neebla“. — pĝ. 13.: anst. „kronoj“ legu „kornoj“. — pĝ. 25.: en frazo „pro paroli pri tio“ legu „por“. — pĝ. 27. anst. „ekspodigi“ legu „eksplodigi“. — pĝ. 32. anst. „pulveron“ legu „pulvoron“, anst. „kvink“ legu „kvin“.

BIBLIOTEKO DE ĈASOPIS ĈESKÝCH ESPERANTISTŮ
 ED. KÜHNL PRAHA

- N-o 1. PRAHA: ILUSTRITA GVIDLIBRO POR TURISTOJ (44 bildoj, 63 pĝ.). Prezo : 60 h (25 Sd) [tri int. resp. kuponoj].
Dr. Zamenhof : „Kelkaj prove legitaj lokoj donas al mi plenan certecon, ke la libro estas tre bona kaj estos sendube tre utila.“
 Verko premiita per la I. PREMIO ĉe la V. Internacia Kongreso Esperantista en Barcelono.
- N-o 2. DEVENO KAJ HISTORIO DE ESPERANTO (32 pĝ.)
 Prezo : 60 h (25 Sd). Enhavo : Paroladoj de Dr. L. L. Zamenhof.
- N-o 3. METHODA KÜHNLOVA: ÚPLNÁ METHODICKÁ UČEBNICE ESPERANTA PRO ŠKOLY A SAMOUKY. Mluvnice, čítanka, systematický slovník. Prezo : K 2.40 (bindita).
- N-o 4. OFICIALA JARLIBRO de Centra Asocio Bohema Unio Esperantista, ADRESARO de korespondantoj. Prezo : 40 h (16 Sd aŭ du int. resp. kuponoj).
- N-o 5. SHERLOCK HOLMES EN SERVO DE LA HISPANA TRONO (42 pĝ.) Prezo : 75 h 32 Sd).

OFICIELNÍ ZPRÁVA O I. KONGRESU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ (kun ilustraĵoj) 48 pĝ. Prezo : 1 K (40 Sd).

FUNDAMENTO DE ESPERANTO de Dr. L. L. Zamenhof.
 Do ĉeŝtinaj preložiĵoj Ed. Kühnl. (Gramatiko. Ekzercaro. Universala Vortaro). Prezo : 1 K (40 Sd).

KLÍČ ESPERANTA, nejlevnější učebnička se slovníkem; výtečná propagační pomůcka : 5 h.

TUTO : týž s povídkou a gram. vysvětlivkami : 10 h.

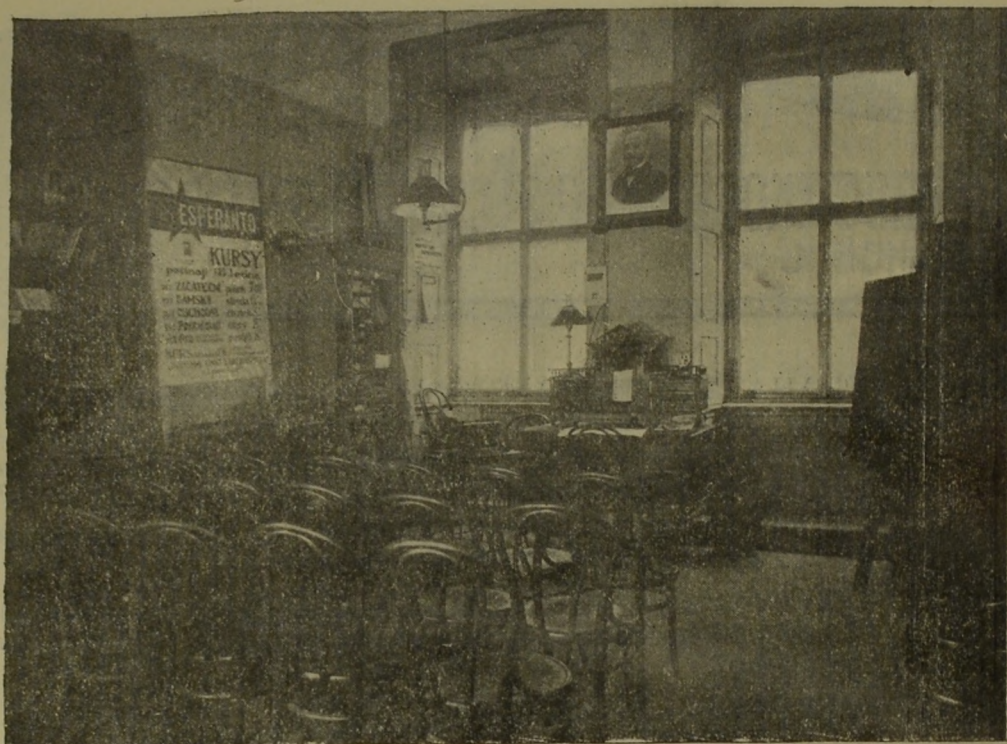
ODZNAK ESPERANTISTŮ : pěticípá zelená hvězda s písmenou E v bílém kruhovém poli : 70 h.

PROPAGAČNÍ NÁLEPKY s portretem Dr. Zamenhova 100 ex. 43 h vypl.

OBÁLKY NA DOPISY s esp. textem : 50 ex. 45 h vypl.

INFORMAČNÍ LIST O ESPERANTU (8 str.) : 5 h vypl.

PORTRETO DE DR. L. L. ZAMENHOF, artista fototipio (formato de poŝtkarto). Prezo : 10 h afr., 10 ekz. 60 h (10 ekz. 30 Sd afr.).

ESPERANTO-OFICEJO EN PRAHA

Vodičkova ul. 38.

Kancelario de Centra Asocio Bohema Unio Esperantista.

Oficejo de U. E. A. Kursejo kaj sidejo de Bohema Propaganda Societo Esperantista kaj de aliaj kluboj.

LEGEJO DE 30 ESPERANTAJ GAZETOJ EN KAFEJO „UNION“,
Praha I., Ferdinandova tř. 29.

PRAHA: SERIO DA 20 POŝTKARTOJ KUN ESP. TEKSTO.
Prezo afr.: K 1·20 (50 Sd).

PRAHA: esperanta poŝtkarto kun PLANO DE LA URBO.
Prezo 16 hel.

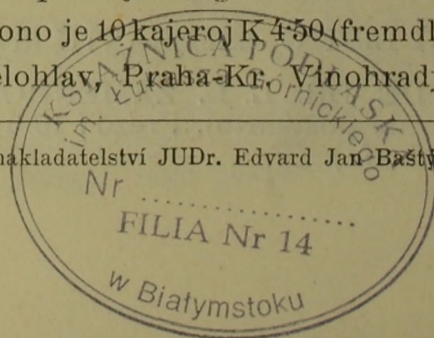
INSTRUA KOLEKTO pri bohemiaj landoj.

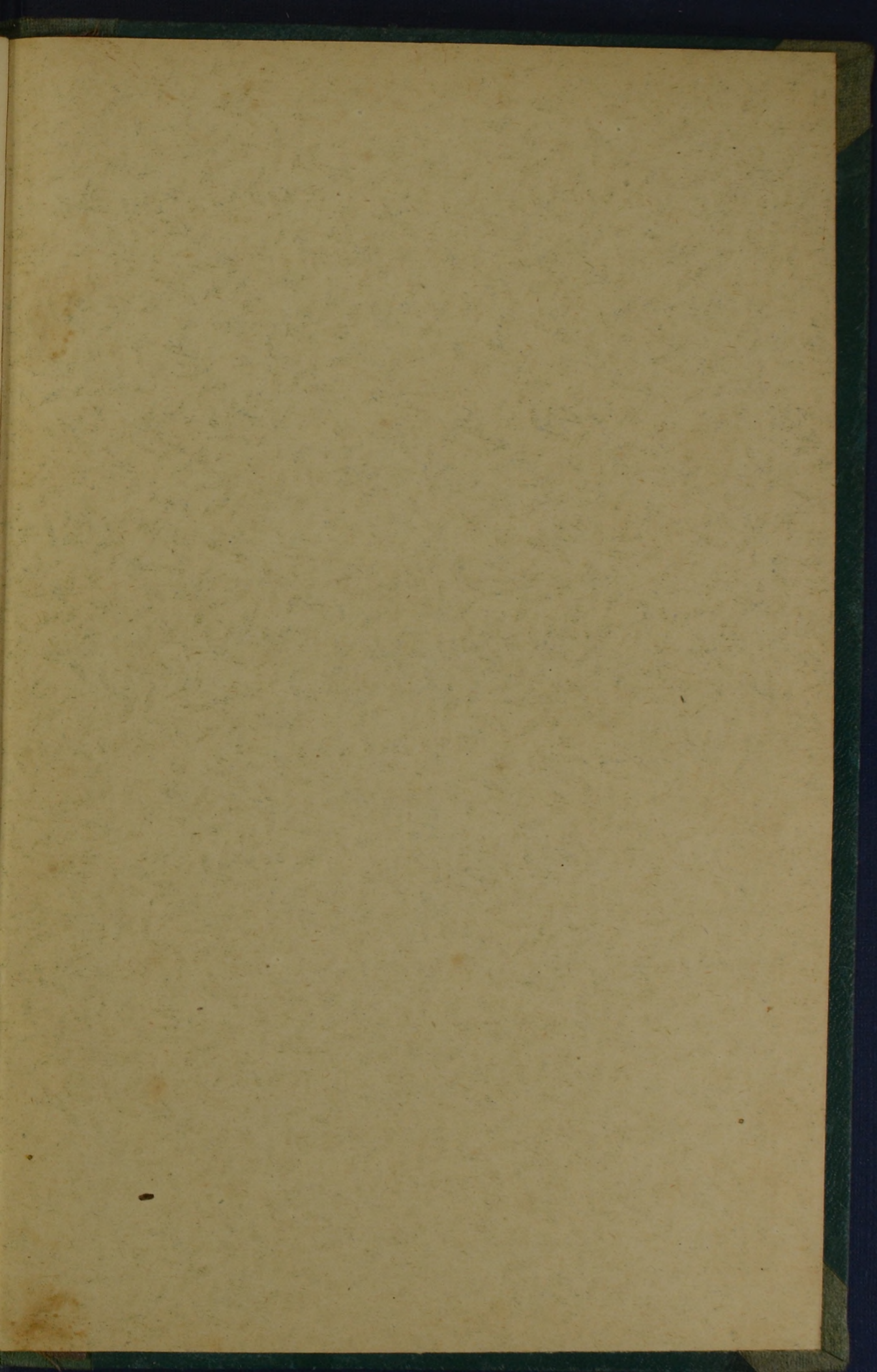
Sistemaj monografioj pri urboj, urbetoj kaj memorindaj lokoj en landoj de la bohema krono.

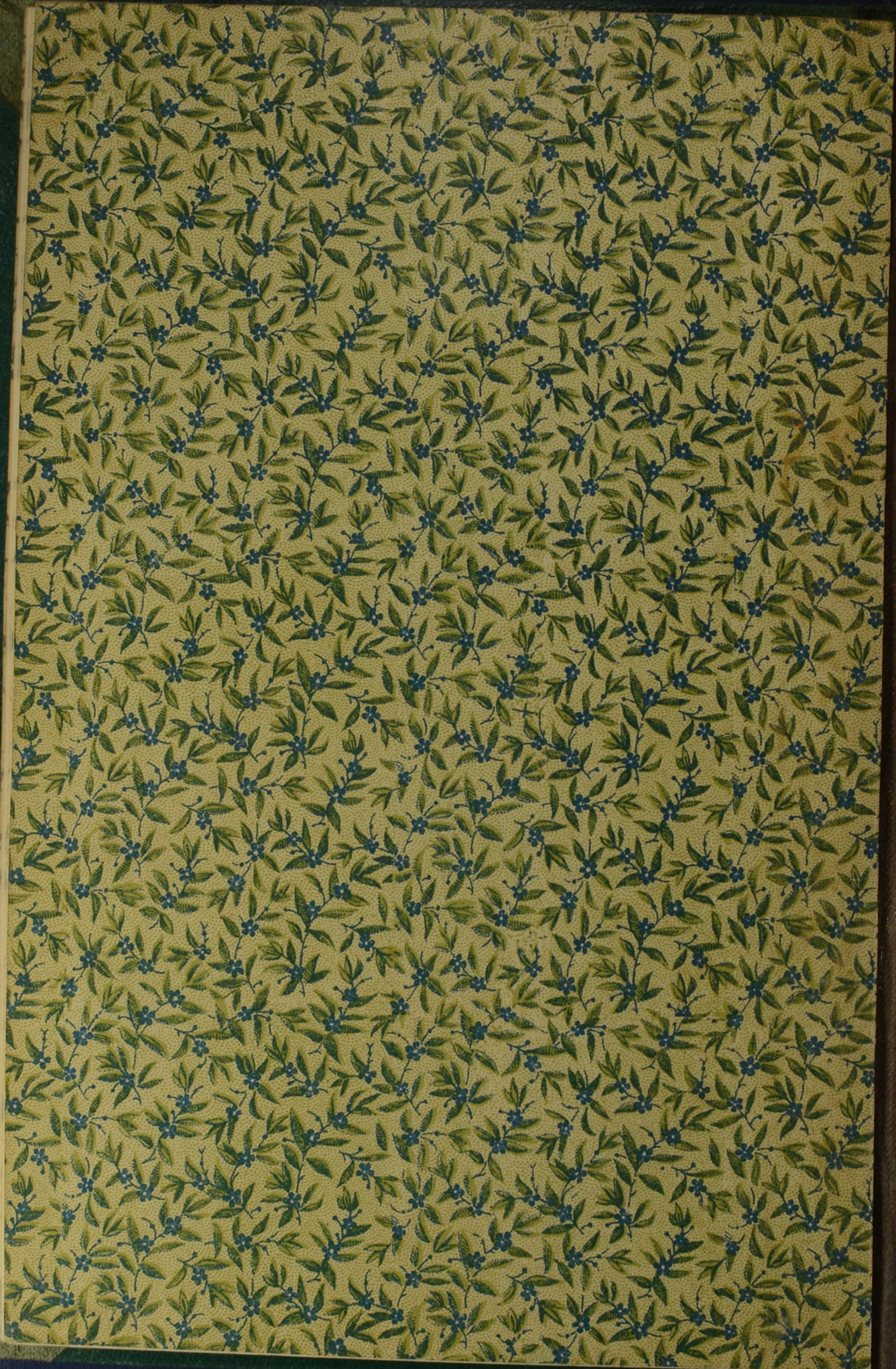
Serioj po 16 bildoj kun mapo kaj klariga teksto bohema-esperanta aperadas duonmonate Abono je 10 kajeroj K 4·50 (fremdlande Sm 2·20).

Adr.: Dr. Jos. Bělohlav, Praha-Kr. Vinohrady 1488.

Presejo de Národní tiskárna a nakladatelství JUDr. Edvard Jan Baštyř a spol. Praha.

Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

000678586

